

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU**

**MÜLTECİ HAKLARI
ALT KOMİSYONU**

ALT KOMİSYON TUTANAKLARI

13.01.2016 Tarihli Alt Komisyon Toplantı Tutanağı

13 Ocak 2016 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 10.44
BAŞKAN: Atay USLU (Antalya)

BAŞKAN – Evet, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bir karar alarak bir alt komisyon oluşturdu, bunun adına “Mülteci Alt Komisyonu” dendi. Mülteci Alt Komisyonumuzun bugün ikinci toplantısını yapıyoruz. Hoş geldiniz.

Türkiye son yıllarda mülteciler açısından transit geçiş noktasıyken hedef nokta oldu, hedef ülke hâline geldi ve ciddi bir mülteci akını var. Aslında Türkiye’ye mülteci akını yalnızca son dört yılda değil, bundan önce de vardı. İstatistikler şunu gösteriyor: Cumhuriyet kurulduğundan 2010 yılına kadar, yaklaşık olarak 2,5 milyon; 2,2 milyon sığınmacı Türkiye’ye gelmiş farklı ülkelerden, farklı coğrafyalardan. Ama tabii, 2010 ila 2011’de -özellikle 2011 sonrasında- hızlı, yoğun bir şekilde Türkiye’ye akın oldu Suriye’deki olaylar nedeniyle. Türkiye’de bugün yaklaşık olarak 2,5 milyon civarında Suriyeli var. Onun dışında da tabii farklı ülkelerden gelen sığınmacı, mülteci veya şartlı mülteci statüsünde yabancılar bulunmaktadır.

Bunların Türkiye’deki durumu nedir, bunlarla ilgili uygulamalar nelerdir, bizim bunlarla ilgili zayıf yönlerimiz nelerdir; kuvvetli yönlerimiz, iyi yaptıklarımız nelerdir, bunları inceleyelim istedik bu Komisyonunda. Bununla ilgili de bir yol haritası çıkardık. Yol haritamızda -sizlere de dağıttık- öncelikle tabii bununla ilgili kamu kuruluşlarını dinleyelim istedik. Bununla ilgili, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ana kurum, AFAD ana kurum, bunları dinleyeceğiz. Bu hafta içerisinde Bakanlar Kurulunda bir karar alındı; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının koordinasyonunda Suriyelilere çalışma izni verilmesi konusu. Önümüzdeki günlerde -bu konu çok sıcak olduğu için- Çalışma Bakanlığımızdan da bu konuda bir sunum isteyelim diye düşünürüm ben. Yine, Sağlık Bakanlığını, güvenlik kuvvetlerimizi dinleyeceğiz. Diğer taraftan, uluslararası kuruluşlar var Türkiye’de ve dünyada çalışan, onları dinleyelim istiyoruz. Yine, sığınmacı kamplarını yerinde ziyaret edelim. Biliyorsunuz, yaklaşık 250 bin civarındaki Suriyeli kamplarda kalıyor. Bu kampları, farklı noktalardaki kampları görelim, yine, kampların yanında bulunan geri gönderme merkezleri veya sığınma merkezlerini de inceleyelim istiyoruz. Yalnızca kampları değil... İzmir’de, Edirne’de çok sayıda sığınmacı Avrupa’ya geçmek üzere bekliyor, bazen de biliyorsunuz, Akdeniz’de boğuluyor. Akdeniz bugün artık dünyanın en büyük mezarlıklarından bir tanesi. Onların durumunu da yerinde görelim istiyoruz. Öbür taraftan, Maraş’ta, Antep’te, Kilis’te kamp dışında da çok fazla Suriyeli var, onların durumunu da görelim istiyoruz.

Yalnızca Suriyeliler değil, Türkiye’nin farklı noktalarından Iraklılar, İranlılar, Afganlar, Myanmarlılar, Filistinliler var. Onların durumları nedir, hukuki durumları nedir, onlarla ilgili ne yapılabilir, ne yapmamız gerekiyor, gerekirse yürütme organına tavsiye edebileceğimiz noktalar varsa o konularda inceleme yapalım istiyoruz.

İkinci bir nokta, diğer bir nokta, uluslararası sivil toplum örgütlerini ve akademisyenleri dinleyelim istiyoruz bu konuda. Bu konuda, bizim Komisyonumuzda bulunan arkadaşlarımız bize tekliflerde bulunabilir; “Şu örgütü dinleyelim, şu uluslararası kuruluşu dinleyelim veya şu akademisyeni dinleyelim.” diyebilirler. Onları da dinlemek gerektiğini düşünüyoruz. Bu konuda da karar aldık geçen hafta zaten.

Diğer bir konu, tabii, yurt dışındaki durum. Mülteciler konusunda, sığınmacılar konusunda dünyanın hep iyi noktada olduğu söylenir, Avrupa’nın iyi olduğu söylenir ama tabii Avrupa son dört yıldır kötü bir sınav veriyor, kim ne derse desin. Özellikle ben son bir ayın haberlerini taradım yoğun bir şekilde; baktım nedir, ne değildir, Avrupa ne yapıyor diye. Mesela Fransa, Avrupa Birliği’nin kendi içerisinde

yaptığı anlaşma gereği demiş ki: “Ben 30 bin Suriyeli alacağım.” Şu ana kadar 19 Suriyeli almış. Yine, aynı şekilde, Almanya söz verdiği sayıları yerine getirmiyor, sınırlarını kapatmakla meşgul. Bakıyorum ben öbür taraftan yine haberlere, mesela geçen yıl Almanya’da sığınma merkezlerine 789 saldırı yapılmış. Toplumda aslında sığınmacılara karşı bir yabancı düşmanlığı had safhada Avrupa’da. Bir tek Almanya’da değil tabii bu, bunun örnekleri Hollanda’da da var. Hollanda’nın Lahey yakınlarında bir kasabadaki sığınma merkezinin kapatılmasıyla ilgili gösteri yapılmış ve bu merkeze saldırı yapılmış. Geldermalsen kentindeki bu şeye saldırı sonunda polis havaya ateş açmak zorunda kalarak yabancı düşmanlığı içerisinde bulunan kişileri dağıtmış.

Yine, İsveç mesela, gelen sığınmacıları herhangi bir yerde tutmak için yer aramış; en son, kutup dairesindeki bir otele götürmüş. Yaklaşık iki aydır 600 mülteci, Afgan ve Suriyeli âdeta kutup dairesindeki o otellerde barındırılmaktadır. Yani, bunların sıcak bir iklimden geldiğini düşünürseniz bu bile farklı bir durumdur. Bazen, hakikaten sığınmacıların umutları denizde kaybolmuş, şimdi de buzlarda kaybolmaya başlıyor. Bunlar vahim durumlar.

Yine, Yunanistan’ın botları durdurmakla ilgili, biliyorsunuz, şişlemekle ilgili, geri göndermekle ilgili yaptığı, aslında mülteci haklarına, ondan öte, insan haklarına aykırı tutumlar da kamuoyunda sık sık duyuluyor, biliniyor.

Türkiye bu konuda aslında Türk toplumu olarak iyi bir sınav veriyor. Şu ana kadar siyasi partilerimizden hiçbirinin tüzüklerinde, yönetmeliklerinde veya programlarında mülteci düşmanlığıyla ilgili bir madde bile yok. Türkiye’de mültecilerin aleyhine çok ufak tefek olaylar olsa da toplumsal herhangi bir olay yok. Bu da aslında toplumun, Türk toplumunun, Anadolu’daki medeniyetin farklı bir yönünü ortaya koyuyor. Belki de başkalarının anlayamadığı merhamet, komşuluk, insanilik gibi kavramların ne büyük kavramlar olduğu, bu kavramların aslında bilimsel olarak da artık literatüre kazandırılması gerektiği konusunu ortaya çıkardığını düşünüyorum. Çünkü, uyum önemli bir konu. Biraz önce dediğim gibi, tabii, Türkiye’de uyum, bir yabancının uyumu iki önemli konuyla başlıyor: Bir tanesi dil öğrenmesi, diğeri de çalışma hayatına girmesi. Bununla ilgili de Türkiye adımlar atıyor.

Birazdan Göç İdaresi Genel Müdürlüğümü dinleyeceğiz. Bundan sonra da artık Türkiye’deki durumu nedir, ne değildir, onlarla ilgili çalışma yapacağız.

Benim söyleyeceklerim bu kadar, açılış açısından.

Söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa buyursunlar.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Ben de Komisyonun Milliyetçi Hareket Partili üyesi Doçent Doktor Ruhi Ersoy.

Tabii ki bizim medeniyetimizin gereği bu problemi bir millî seferberlik anlayışıyla çözmek durumundayız. Sorunun çözümüyle alakalı Komisyon çalışma ilkelerini şu anki sığınmacı, mülteci statüsü durumlara göre değişik kavram ifade eden misafirlerimizin şu anki yaşam şartları ve insan hakları standartlarını değerlendirirken aynı zamanda bu komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde faaliyet veren siyasal bir komisyon olduğu gerçeğini de göz önünde bulundurursak yani bu olayların sebepleri, sebeplerini ortadan kaldıracı siyasal tedbirler öncelikli olarak alınmalı görüşündeyiz. Öncelikli olarak, bu tedbirlerin alınmasıyla ilgili, Suriye’nin geleceği konusundaki 2016’da başlayacak olan çalışmalarda Türkiye’nin tribünde değil sahada olması gerekiyor. Bölgedeki siyasal gelişmelere uluslararası güçler, taşeronlar üzerinden müdahil olurken, Türkiye sadece sonuç odaklı nesne konumunda, başına gelen felaketleri kaderci bir yaklaşımla telafi etmek ve “Yaramızı sararak yola devam edeceğiz, birlikte bu işleri çözeceğiz.” duygusuyla elbette ki bir noktaya kadar çözebilir ama sebepleri ortadan kaldıracı ön alıcı hamleler konusunda da hakikaten, gerçekten proaktif politikaları, sadece sözde değil, uygulamada inisiyatif alıcı hamleleri ortaya koymalı. Yoksa, bu işin sadece Suriye boyutu değil, daha doğrusu Suriye’nin şu anki kanayan ve göç veren

bölgesi değil, hemen yanı başımızdaki Türkmen Dağı’ndan başlayarak malum Irak’ın kuzeyindeki yapılanmayla Akdeniz’e kadar uzanmak istenen kanton yapılanmaların taciz ettiği ve göçe zorladığı insanların da sığınma statüsüyle Türkiye’ye giriş yapmaları söz konusu olacaktır. Dolayısıyla, Türkiye kendi sınırının ötesindeki siyasal faaliyetleri ve terörist faaliyetleri çok yakından takip ederek yerinde müdahale etmek durumundadır.

Elbette, bizim, parti olarak insan odaklı bir anlayışımız, millet anlayışımızdaki evrensel değerlerimiz önceliktir. Siyaseten de durduğumuz yer “Önce ülkem, sonra partim, ben.” anlayışıdır. Bu meselelere de yine bu çerçevede katkı vermeye çalışacağız.

Özelinde ben, 2007-2011 arasında değişik vesilelerle Suriye-Türkiye dostluk ilişkilerinin gönül köprülerinin oluşmasıyla ilgili misyon üstlenmiş bir arkadaşımım. O yıllarda Gaziantep Üniversitesinde çalışıyordum. Pek çok Suriyeli dostum, arkadaşım bugün sığınmacı kamplarında veya da Türkiye’de daha değişik vesilelerde tutunmaya çalışıyorlar veya da maalesef olumsuz haberlerini almaktayım. Yani, insanın hatıraları ve yaşanmışlıkları nispetinde olaylar karşısında sarsılmaları o denli büyük olur. Yani, Şam’dan, Hama, Humus’tan -Halep zaten bizim Gaziantep’in kardeş şehri hükmündeydi- bir araya gelen yerde anılarımız, yaşanmışlıklarımız, birlikte gönül köprümüz adına yaptığımız çalışmalarındaki hatıratlar gözümüzün önüne geldiğinde bugünkü Suriye görüntüsünü, bugünkü mevcut metruk hâli ve insanın âdeta telef olmuş hâlini görünce tabii ki sarsılmamak mümkün değil.

Arzumuz, bu gönül coğrafyamızdaki insanlarımızın bir an önce kendi ülkelerinde huzurlarını bulabilmeleri için Suriye’nin gelecek arayışında Suriye’nin bütünlüğünü koruyarak ve Suriye’nin parçalanmasına zemin hazırlamadan Suriye’nin bütünlüğü doğrultusunda, gelen misafirlerimizin huzurla memleketlerine dönmeleri. Elbette ki burada Göç İdaresi Genel Müdürlüğünden Türk devletine kadar tüm unsurların, hepimizin, vatandaşımızın, komşumuzdaki bu felaketin neticesinde ülkemize sığınan milyonlarca insanımızın yarınları adına Türkiye’yle ilgili güzel duygularla bu memleketten ayrılmasını arzu ederiz. Ayrılmayıp ülkeye entegre olmak isteyen insanlar elbette ki olacaktır ama netice itibarıyla bizim politikamızın bir misafirperverlikten ve misafirlikten ibaret olduğu gerçeğini de bilmemiz lazım.

Her vesileyle de Batı’nın çifte standardıyla bu konuda da yine karşılaşmış durumdayız. Biz de uluslararası toplantılara katıldığımızda, parlamentolar, dostluk grubu adına eylül ayının sonunda Lüksemburg’da bir toplantıya katıldığımızda göç ve terördü yine konu. Orada da bir şekilde dünya kaynaklarını paylaşmak için uygulanan emperyal politikalarda olanların külfeti ve karşısındaki bu soğuk gerçeklikle yüzleşme konusunda da ne kadar cimri davrandıklarını bir kez daha gördük, bu da onların çelişkileriydi. Her şeye rağmen büyük Türk milleti ailesinin ve Türk devlet geleneğinin bu yaraları aşacağı kanaatindeyim.

Bir konuda endişemi dile getirmek istiyorum: Özellikle, Sultanahmet patlamasındaki terör mensubunun Suriye uyruklu oluyor olması, toplumda misafirlerimize karşı kamuoyunda olumsuz bir algıya sebebiyet vermesinden endişe duyuyorum. Bu konunun da hassasiyetle üzerinde durulması gerektiği kanaatindeyim.

Komisyon Başkanına görevinde başarılar diliyorum. Komisyon üyesi arkadaşlarımla verimli bir çalışma geçirmeyi arzu ediyorum. Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın milletvekilimize teşekkür ediyorum.

Ben de tabii, göç konusunda en önemli noktanın aslında göçe sebep olan nedenlerin ortadan kaldırılması olduğunu düşünüyorum. Bu sebep ortadan kaldırılsa aslında tüm olumsuz sonuçlar ortadan kalkacaktır. Ama bu bir vakia, artık dünya âdeta bir göç çağı yaşıyor. Birleşmiş Milletler verilerine göre dünya üzerinde yaklaşık olarak 300 milyona yakın kişi kendi ülkesini terk etmiş durumda şu anda, bu

da ciddi bir sayı. Dolayısıyla, ortada bir vakıa varken, tabii, bu vakıayla ilgili ne yapılabilir? Neticede, bunların hepsi insan. İnsanlarla ilgili ne yapılabilir? Onların daha iyi bir standartta yaşamaları için ne yapılabilir? Bu konuda, tabii, hepimize görevler düşmektedir diye düşünüyorum.

Evet, hoş geldiniz Komisyonumuza. Biz Komisyonumuzla ilgili kısa bir bilgi verelim.

Komisyonumuz, tabii, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun altında kurulmuş –aslında, mülteci haklarının araştırılmasıyla ilgili- Mülteci Araştırma Komisyonu olarak isimlendirdiğimiz bir komisyon. Hedefimiz, tabii, sahadaki durumu incelemek, Türkiye'nin yaptıklarını, yapması gerekenleri, olumlu yönleri, olumsuz yönleri, bu konudaki sahayı incelemek, çalışmaları incelemek, mevzuatı incelemek, kurumlarımızın kapasitesini incelemek, gerekirse tabii yürütme organına da bu konuda tavsiyelerde bulunmak.

Öncelikle sizi tanıyalım, daha sonra da sunumunuza geçebilirsiniz.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Teşekkür ediyorum.

Öncelikli olarak, sizlerin karşısında göçle alakalı bir sunum yapmaktan duyduğum memnuniyeti ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, İnsan Hakları Komisyonumuzun altında da bir alt komisyon olarak böyle bir komisyonun oluşturulmuş olmasından da duyduğumuz memnuniyeti tekrardan ifade etmek istiyorum. Ne kadar çok konuşulabilirse, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisimizde, yasama organımızda, yüce Meclisimizde ne kadar çok bu konular gündeme gelirse, değerlendirilebilirse, bunlarla alakalı değerlendirmeler yapılabilirse bizim açımızdan da yürütme açısından da uygulamalarımıza ışık tutması, güncel gelişmelerin değerlendirilmesi ve sizlere bilgi arz edilmesi konularının yanı sıra ileriye dönük olarak yapılması gerekenler ve atılması gereken adımlarla alakalı da sizlerin zihninde oluşabilecek birtakım soruları cevaplama açısından da son derece yararlı olacağını düşündüğümüz için gerçekten bu adımı da, alt komisyon adımı da çok önemli bulduğumuzu sizlere arz etmek istiyorum.

Ben Atilla Toros, Göç İdaresi Genel Müdürü. 2008 yılında İçişleri Bakanlığında, Müsteşarlığa bağlı olarak kurulan İltica ve Göç Bürosunun yöneticiliğini yaparak başladığım bu işte, kanun çıkmasından sonra Genel Müdürlüğe atanarak göreve devam ediyorum. Yedi, sekiz senedir göç ve iltica konularında çalışmalar yürüten ekibin başındaydım.

Taslak kanun hazırlanması –birazdan arz edeceğim- çalışmalarının içerisinde bulunduk. Kanunun çıkmasının arkasından da uygulamayla alakalı da yürütülen çalışmaların içerisindeyiz.

İzninizle hemen sunuma geçmek istiyorum. Çünkü sunumla beraber zihninizde bir göç resmi çizmeye çalışacağım. Bugün spesifik konulardan daha önemlisi ana resmi, ana çerçeveyi sizlere arz etmek, temel kavramları size arz etmek istiyorum.

BAŞKAN – Tahmini ne kadar sürer sunumunuz?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Bir saat civarında sürer.

BAŞKAN – Tamam, ardından da soru-cevap yaparız sayın vekillere.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Bu anlamda göç yönetimiyle alakalı bu resim oluştuğundan sonra -zaten bugün sorulacak soruların yanı sıra- komisyonumuzun da uygun gördüğü zamanlarda tekraren spesifik konularda da sizlere bilgi arz etmek, sizlere birtakım değerlendirmeler sunmayı da arzu ettiğimi ifade etmek isterim.

Sunumumu belirtilen ekranda görülen perspektifte sunacağım. Kısaca, göçle alakalı bir giriş yapmak istiyorum izninizle. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, düzenli göç, yasal göç kavramını artık düzenli göç kavramıyla adlandırıyor. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'yla düzenli göç ve düzensiz göç kavramları kullanıldı.

Düzensiz göç, yani bildiğimiz adıyla yasa dışı göç, burada biraz geri kabul anlaşmasıyla alakalı birtakım konuları dikkatlerinize arz etmek istiyorum.

Uluslararası koruma, yani iltica ve sığınmayla alakalı konuyu arz ettikten sonra... Şu an bizim kitlesel akımla sağlamış olduğumuz koruma uluslararası korumanın bir alt başlığıdır, geçici korumayla ilgili bilgiler vermek ve Suriyelilere ilişkin ne yaptığımızı size anlatmak ve arz etmek istiyorum.

Göç konularının bir alt başlığı da insan ticaretiyle mücadele konusu, son olarak da uyum konusu. Alman tipi, Avusturya tipi entegrasyondan bahsetmeyen ama bizim toplumumuza, bizim geleneklerimize, bizim inancımıza uygun “uyum” adı altında, yabancının toplumla toplumun da yabancıyla karşılıklı uyumunu gözeten bir perspektif çizen bu entegrasyon kavramı üzerinde de birtakım bilgiler müsaadenizle arz edeceğim.

Tabii, yabancıların yasal yollarla ülkeye girişini, ülkede kalışını ve ülkeden çıkışını ifade eden düzenli, yani yasal göç; vatandaş oldukları veya yaşadıkları ülkeleri çeşitli nedenlerle terk ederek diğer bir devlete iltica eden, sığınan; göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti gibi örgütlü suçlarla doğrudan bağlantılı, düzensiz, yasa dışı göç hareketleri tüm dünyayı olduğu gibi bizleri de etkilemektedir.

Cumhuriyet öncesi dönemde –akademisyenlerin yapmış olduğu çalışmalardan başlıklarını bulmaya çalıştığımız- göç hareketleri hep 1492’de İspanya’dan kaçan Seferad Yahudiliği bilinir ama onun öncesinde de sonrasında da bulunduğumuz topraklarda sürekli bir iltica ve göç hareketleriyle, sığınma arayanların ülkemize girişiyle, bu topraklara girişiyle akınlara maruz kaldık. Cumhuriyet döneminde de başta soydaş göçü, yani imparatorluk bakiyesi topraklardan dönen soydaşlarımızın kabulü ve onun dışında da Almanlardan kaçan 25 bin Yunanlı da dâhil olmak üzere birçok, Körfez Savaşı’ndan sonra ülkemize gelen Iraklılar dâhil olmak üzere, eski Yugoslavya’dan gelenler, Boşnaklar, Kosova’dan gelenler, açıkçası birçok kitlesel göç akınıyla, iltica hareketiyle, göç hareketiyle karşı karşıya kaldık.

Profesör Kemal Kirişçi’nin yapmış olduğu bir akademik çalışmaya göre, 1923-1997 yılları arasında ülkemize bu tarz bir sığınmayla gelen, göç hareketiyle gelenlerin sayısı 1,6 milyondan fazla. 1,6 milyondan fazla olan sayı...

Tabii 2011 krizinden sonra cumhuriyet tarihimizde karşılaşmış olduğumuz sayıdan daha fazlasıyla, önemli bir kitlesel göç akınıyla karşı karşıya kaldık yani başımızdaki insani kriz, yani başımızdaki sıkıntılardan kaynaklanan sebeple. Sadece Suriye değil, Irak’taki sıkıntılar da dâhil olmak üzere bölgemizde çok ciddi bir yangın var ve bu yangının getirdikleri... Kaçan, zulümden kaçan, baskıdan kaçan, savaştan kaçan, çatışmalardan kaçan insanların ülkemize doğru hareketleri söz konusu.

Tabii, Türkiye bulunduğu coğrafi ve stratejik konumu nedeniyle tarih içerisinde önemli göç ve iltica akımlarıyla karşı karşıya kalmıştır ve yaptığımız değerlendirmelere göre de kalmaya devam edecektir. Tabii, Türkiye’nin artan ekonomik gücü, ülkemize yönelik göç hareketleri için çekim unsuru oluşturmaktadır. Türkiye, geçiş ülkesi, transit ülke olarak adlandırılırken şu an hedef ülke pozisyonunda da adlandırılabilir. Çünkü sadece Türkiye’de yaşamak, Türkiye’de kalmak, bu ülkede bulunmak için gelen, gelmeye çalışan insanların sayısında çok ciddi bir artış olduğunu ifade etmek istiyorum.

Tabii, bulunduğumuz coğrafyada göçmenlere kapılarını açan, ihtiyaç duyanları koruma altına alan ve dünyada dünya kamuoyu tarafından da saygı duyulan bin yıllık köklü bir merhamet toplumu olma geleneğimiz bulunmaktadır. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu da bu geleneğimizin bir tezahürüdür.

Ben izninizle Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’yla alakalı çok kısa bilgiler arz etmek isterim.

Aslında, kanuna neden ihtiyaç duyulduğu konusu... 11 Nisan 2013’te Resmî Gazete’de yayınlanan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu çıkıncaya kadar bu alanın... 1950 yılında yapılan 5682 sayılı Pasaport Kanunu, 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkındaki

Kanun'un çok sınırlı sayıdaki hükümlerine dayanılarak yönetilmeye çalışıldığını, yaklaşık altmış üç yılda özellikle genelgelerle, birtakım düzenlemelerle, idari düzenlemelerle bu alanın idare edilmeye çalışıldığını söylemek mümkün. Kanunun ihtiyaçlarına gelecek olursak, 1950'de bu kanunlar çıktığında Türkiye'deki yabancı sayısı, hitap edilen yabancı sayısı 30 binmiş. 30 bin kişi için yapılan bu iki tane kanunun altmış üç senede ihtiyaçlara cevap veremez hâle geldiğinin görülmesi gayet doğal.

Tabii, bu arada İçişleri Bakanlığımızda, kamu kurum ve kuruluşlarımızın diğer birimlerinde, 1994 yılından başlamak üzere Birinci Körfez Savaşı'nın hemen arkasında, 1994 yılında bir Bakanlar Kurulu kararıyla çıkarılan bir iltica yönetmeliği var. 1999 yılında, 2001 yılında birtakım çabalar, çalışmalar var ve bahsettiğimiz üzere, az evvel de arz etmiş olduğum üzere 2008 yılında da İçişleri Bakanlığında Müsteşarlık makamına bağlı olarak kurulan İltica ve Göç Bürosu var. Bu çalışmaların, mevzuat çalışmalarının idari ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesine ilişkin çalışmaların...

Tabii, neden bu kanun, neden bu kapsamlı reform? Kısaca özetlemeye çalışmıştım ama bir daha müsaadenizle üzerinden geçmek istiyorum:

Tabii, konjonktürel ve ekonomik değişiklikler doğrultusunda göç politika ve stratejilerini geliştirmek için mekanizmaların kurulması son derece önemliydi. Yasal, idari ve fiziksel kapasitenin geliştirilmesi açısından da kanunun çıkması son derece önemli bir adımdı, ihtiyaç vardı çünkü. Türkiye'nin bölgedeki ekonomik ve siyasi gücü artmaktaydı. AB katılım sürecinin gereklilikleri çerçevesinde yapılması gerekenler vardı ve iyi yönetilen bir göç politikasının ciddi katkıları olacağı düşünüldüğü için göç ve iltica alanında kapsamlı bir kanun çıkartılmasına gerek duyuldu ve bu çalışmalar o kapsamda başlatılmış oldu.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu tüm ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşların, uluslararası kuruluşlar açısından da Avrupa Birliği, Uluslararası Göç Örgütü, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği gibi uluslararası paydaşların yanı sıra; akademisyenler, ulusal akademisyenler, uluslararası akademisyenler, uluslararası üniversitelerden davet ettiğimiz birtakım akademisyenler de oldu, onların fikirlerini almak anlamında da. Uluslararası, ulusal sivil toplum kuruluşlarının da çok ciddi katkılarını, bu sahada çalışan, göç ve iltica sahasında çalışan sivil toplum kuruluşlarının da katkılarını alarak katılımcı bir süreçle bir kanun taslağı hazırlandı.

Bu kanun taslağı hazırlandığında ve bu kanun taslağı Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edildiğinde Türkiye'de o gün 750 bin Suriyeli vardı, 750 bin Suriyeli varken hazırlanmış olan kanun hem sevk edilmesi hem içeriği göçmen hakları anlamındaki önemli maddelerinin ülkemiz açısından da son derece önemli bir gösterge olduğunu da arz etmek istiyorum.

Süreci çok anlatmak istemiyorum ama kanun 4 Nisan 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, Genel Kurulda ret oyu kullanılmadan İçişleri Komisyonunda oy birliğiyle kabul edilmişti. Meclis Genel Kurulunda da 1 muhalefet oyu olmadan kabul edildi. 11 Nisan 2013 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlandı. Bu anlamda da 11 Nisan 2014'te de tüm hükümleriyle yürürlüğe girmiş oldu. Genel Müdürlüğe ilişkin hükümleri 11 Nisan 2013'te, yabancılar ve uluslararası koruma kısımları da 11 Nisan 2014'te yürürlüğe girmiş oldu.

Tabii, kanun neler getirdi? Çok özetle, kabataslak ve bütüncül bir perspektifle anlatırsak. Hukuki, idari ve fiziki altyapı kurmamıza izin veren, bu perspektifi içeren bir anlayışı içerdiğini söyleyebilirim. Uluslararası standartlara, Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlaması... Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ülkemiz aleyhine -özellikle 2009 yılının Eylül ayında- almış olduğu Abdolkhani ve Karimnia kararı dâhil olmak üzere birtakım kararlara dikkat eden, uluslararası standartlara dikkat eden bir perspektifle hazırlanmış olduğunu, bu ihtiyaçlara cevap vermeye çalışıldığını da söylemek istiyorum.

Tabii, önceden daha çok ikincil düzenlemelerle yürütülen göç ve uluslararası koruma yani iltica alanına ilişkin konunun artık kanunla düzenlenmiş olduğunu söylemek mümkün. Yasanın genelinde de insan haklarıyla kamu düzeni güvenliği arasında da bir dengenin gözetilmeye çalışıldığını, mekanizmaların geliştirilmeye çalışıldığını görmek de mümkün.

Tabii, kanunun Avrupa Birliği müktesebatına uyumu bizatihi gözetin bir perspektifi yansıttığını söyleyebiliriz. Ayrıca, göç politikası ve stratejilerini dünya örneklerine uygun olarak oluşturacak birtakım mekanizmaların da kanun içerisinde olduğunu söyleyebiliriz. Bu mekanizmalardan en önemlisi Göç Politikaları Kuruludur. Göç Politikaları Kurulu Sayın İçişleri Bakanımızın Başkanlığında ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının müsteşarlarından oluşan bir kuruldur. Bu kurul kısa, orta ve uzun dönemli politikaları oluşturabilecek, oluşturmaya dayanak teşkil edebilecek birtakım mekanizmaları da içermektedir.

Kanunun kendisiyle ilgili 2013 Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu göç ve iltica konusunda tutarlı bir yasal çerçeve sağlamaktadır." ibaresi yer almaktadır. 2014 Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun ve ilgili uygulama mevzuatının yürürlüğe girmesiyle mülteciler ve sığınmacılarla ilgili yasal çerçeve hususunda kayda değer bir ilerleme sağlanmıştır." saptaması var.

Az evvel de bahsetmiş olduğum üzere, bu kanun Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçtiğinde, yasalaştığında Türkiye'de 750 bin Suriyeli vardı. Genelde bu tarz uygulamalara, geçtiğimiz yaz Avrupa'daki uygulamalara baktığımızda, göçmen akınının, kitlesel akının devam ettiğini; genel itibarıyla, daha katı politikalar, göçmenleri daha uzaklaştıran, ilticayla alakalı birtakım meseleleri zorlaştıran perspektifin o ülkelerin kamuoyunda tartışıldığını, kanunların meclislerinden geçmeye başladığını görebiliriz.

Bu anlamda, İçişleri Komisyonunda oy birliğiyle kabul edilen, her bir maddesi tek tek oylanarak oy birliğiyle kabul edilen, Genel Kurulda da 1 karşı oy kullanılmadan geçen kanunun son derece kıymetli olduğunu da müsaadenizle arz etmek istiyorum.

Kanun 3 temel bölümden, 3 ana kısımdan oluşuyor aslında: İlki, yabancılar. Yabancılar kısmında Türkiye'ye giriş, giriş yasakları, düzenli göç, yani vize ve ikamet konuları, düzensiz göç konuları, yani sınır dışı idari gözetim, buna ilişkin konular yer almaktadır.

İkinci ana kısım, uluslararası koruma, yani iltica. İlticanın da üç bölümü var: Mülteci, şartlı mülteci ve ikincil korumayı tanımlarken de bir geçici koruma, kitlesel akımla ülkemize gelen Suriyelileri de kapsayacak şekilde geçici korumaya ilişkin birtakım düzenlemeleri, maddeleri var. Burada Avrupa Birliği müktesebatı, uluslararası standartlar, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin koymuş olduğu standartların son derece dikkate değer bir şekilde incelendiğini ve Avrupa Birliği müktesebatı uyumunun gözetildiğini arz etmek istiyorum.

Kanunun üçüncü kısmı Göç idaresi Genel Müdürlüğü Teşkilat ve görevlerine ilişkin kısım. Kanunun en önemli kısmı, Göç idaresi Genel Müdürlüğü teşkilat ve görevlerine ilişkin kısım değil aslında. Kanunun en önemli kısmı yabancılar ve uluslararası koruma kısmı. Çünkü göç sistemi oluşturmaya ilişkin kısım. O ana kadar, kanunun çıktığı ana kadar, yürürlüğe girdiği ana kadar yabancılarla alakalı birtakım meselelerin ikincil düzenlemeler yerine artık kanun seviyesinde takip edildiği, hakların güvence altına alındığı, yükümlülüklerin tek tek sayıldığı kısım. Hem kamu düzeni güvenliği anlamında, 78 milyon menfaatleri anlamında hem de göçmen hakları anlamında bir dengenin gözetilmeye çalışıldığı kısımlardır. Bu anlamda da bir göç sistemi oluşturmaya ilişkin bütüncül yaklaşım açısının kanunda kendisini gösterdiğini de ifade etmek istiyorum.

Düzenli göç, yani yasal göç de dediğimiz konuya değindiğimizde; tabii, düzenli göç ülkemize, Türkiye'ye turizm, çalışma, öğrenim, ikamet, yerleşme ve aile birleşimi kapsamında yasal olarak gelenlerin statüleri, onlara yönelik prosedürler, bunlardan uzun süreli kalacakların toplumla bütünleşmesi gibi birtakım meseleleri, yani vize konularını, ikamet konularını, yabancıların ülkemize yasal olarak gelişlerini ve yasal olarak gidişlerini düzenleyen, buna ilişkin hükümler ihtiva eden bölümün adı. Kanun vize ve vize muafiyetiyle sınır kapılarından geçerli pasaport veya pasaport yerine geçen belgelerle kimlerin Türkiye'ye giriş yapacağıyla ilgili olarak da birtakım kuralları düzenlemektedir.

Bunların yanı sıra ikametle alakalı maddeler de çok ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. 5683 sayılı Kanun'da ikamet sınıflandırılmamışken, ilk defa 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'yla ikamet türleri ve bunları alacak kişilerin sahip olması gereken şartlar, kaybedilmesine ilişkin şartlar net bir şekilde ifade edilmiştir. 6 tür ikamet izni belirlenmiştir kanunla: Kısa dönem ikamet izni, aile ikamet izni, öğrenci ikamet izni, uzun dönem ikamet izni, insani ikamet izni, insan ticareti mağduriyeti ikamet izni. Bu anlamda yasanın bu kısmında özellikle yabancıların ülkeye yasal girişlerini ve yasal gidişlerini kolaylaştıracak bir mekanizmanın kurulduğunu arz etmek istiyorum. Çünkü yasal göçü teşvik etmek, yasal göçün önünü açmak yasa dışı göçle mücadele etmek için de en önemli enstrümanlardan birisidir diye ifade etmek istiyoruz. Çünkü insanların gelişini ve gidişini kolaylaştıramazsanız, ikamet alışımlı belirli şartlarda kolaylaştıramazsanız, kurallara bağlayamazsanız onların yasa dışı olarak kalmalarını ve kayıt dışı kalmalarıyla alakalı, yasa dışı göçle alakalı birtakım durumlar da söz konusu olabilir. Bu anlamda, kanunun tek tek sayma yöntemiyle bunları rahatlattığını, yabancılar açısından da birtakım güvenceler getirildiğini, bir o kadar da 78 milyon açısından da güvenceler getirdiğini arz etmek istiyorum.

Tabii, yabancıların Türkiye'ye girişine ilişkin rakamlardan bahsetmek istiyorum müsaadenizle: 35 milyon civarında bir rakam var. Gördüğünüz üzere, 2005 yılında 20 milyon olan sayı 35 milyona kadar geldi, çok ciddi bir artış var. 2015 Kasım ayı itibarıyla 34 milyon civarında olan sayı Aralık itibarıyla zaten 35 milyonu geçmiş olacak, yani geçtiğimiz 2015 senesinde geçmiş olacağını düşünüyoruz. Bu anlamda artış trendinin yabancılar açısından da böyle olduğunu söyleyebiliriz. Çıkışlar da bir o kadar, yani gelen yabancıların çoğunun turist olduğunu, gelişlerin ve gidişlerin bu şekilde olduğunu söylemek mümkün.

Yıllar itibarıyla düzenlenen ikamet sayılarına baktığımızda, şu an itibarıyla 380 bin civarında olan sayı mevcut. Bunun yıllar itibarıyla 2005'ten itibaren artış trendinde olduğunu ve kanunun uygulamaya girmesiyle birlikte artık ikâmetli kişi sayısının artmaya başladığını söylemek mümkün.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü olarak, yasal göçü teşvik edebilmek, yabancıların ikamet başvurularını kolaylaştırabilmek açısından da son derece önemli bir adım attığımızı ifade etmek istiyorum. Göç idaresi il müdürlüklerinin önünde ikamet başvurusu yapmak için yabancılar kuyruğa girmesin diye, sıkıntı çekmesinler diye bir sistem oluşturuldu, onun adı da e-ikamet, yani elektronik ikamet. O da 18 Mayıs 2015'te, arz ettiğim üzere, yürürlüğe girdi ve 81 il için bir merkezî randevu sistemi geliştirildi. 18 Mayıs'tan yıl sonuna kadar 242.146 başvuruyu İnternette aldık. Bunun anlamı şu: Ülkemizde doksan günden fazla kalacak yabancılar –kanun onu öyle tarif ediyor- veya vize muafiyeti süresinden fazla kalacak olan yabancılar açısından da ikamet olarak ülkede kalınması gerektiği düzenlenmiş oluyor. Bu açıdan, ilk defa ikamet başvurusu yapacaklar için elektronik ikamet, İnternette bir başvuru sistemi, oradan başvuru yapılıyor, formun çıktısı alınıyor. Aynı sistem, merkezî randevu sistemini ihtiva ediyor, başvuru formunu dolduruyor, belgelerini topluyor, randevuyu da merkezî sistemden alıyor ve ilk ikamet başvurularında gelip evraklarını teslim edip gidiyor.

Şimdi, biz bu sistemle ilgili Gelir İdaresi Başkanlığıyla da görüşmelerimizi tamamladık, protokolümüzü imzaladık. Harçların tamamı İnternette ödenebilecek hâle gelecek. Yani artık harçları ödemek için de vezne kuyruğunda beklemelerine gerek de kalmayacak. Yerli kredi kartlarının yanı sıra yabancı kredi kartlarıyla alakalı da çalışmayı sonlandırmak üzereyiz.

Uzatma başvurularında hiç gelmesine de gerek yok. Başvuru formunu dolduruyor, harcını İnternette ödüyor, belgelerini de postayla gönderiyor. Zaten Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kanundan kaynaklanan bir yetkisi var, o da yabancılara davette bulunma hakkı var. Davette bulunulan yabancının da davete uyma yükümlülüğü var. Çok sınırlı sayıda yabancıyı görmek, onunla ilgili evrakları incelemek gibi bir ihtiyacımız oluyor. Bu ihtiyaç için yüzde 1, binde 1 ihtimalle soru soracağımız bir yabancı için geri kalan bin kişide 1 kişi için 999 kişiyi il göç idaresine getirmenin bir anlamı olmadığına inandığımız için böyle bir sistem geliştirildi. Yabancılar açısından da son derece yararlı bir çalışma olduğunu düşünüyoruz.

Tabii, onu söylemeyi unuttum. Başkanımız, sayın vekilimiz bu çalışmaların tamamında bizimle birlikte çalıştı, emek verdiler, genel müdürlüğümüzde birlikte çalıştık. Mesai arkadaşlığımız, vesaire, birlikte çalışma şansı bulduk, o çalışmaların tamamında da kendileri bulunmuşlardı. O anlamda da çok teşekkür etmek istiyoruz tekrar.

Şimdi, ikamet başvuruları bu şekilde alındıktan sonra ne yapıyoruz? İkamet başvurularını il müdürlükleri değerlendiriyor, arkasında da yabancıya biz bunu “Sizin sorunuz yok, SMS’le kısa mesajla ikamet başvurunuzu aldık, sonuçlandırdık” diyoruz. Ve artık gelip il müdürlüklerinden almalarına gerek de yok, PTT kargoyla -barkot numarasını da SMS’le bildirdiğimiz PTT kargoyla- ev adreslerine ikamet kartlarını da yolluyoruz. İkamet kartları eskiden defter şeklindeydi, onların tamamı şu an uluslararası standartlara uygun, güvenlik önlemlerini de içeren bir standarda kavuşmuş oldu.

Düzensiz göçle, yani yasa dışı göçle alakalı konulara izninizle değinmek istiyorum. Tabii, düzensiz göç, bir yabancının ülkeye yasa dışı yollarla girmesi, yasa dışı yollarla çıkmaya çalışması, yasal yollarla girmiş olsa bile vize veya vize muafiyeti ve ikametle yasal olarak kalsalar bile yasa dışı duruma düşmüş olmaları. Yani vize ihlali, ikamet ihlali dediğimiz duruma düşmüş olmaları ya da kaçak çalışmalarının tamamına biz aslında düzensiz göç, yani yasa dışı göç diyoruz.

Göçmen kaçakçılığı bununla ilgili ama göçmen kaçakçılığı Türk Ceza Kanunu’nun 79’uncu maddesinde düzenlenmiş bir suç. O da doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddi menfaat elde etmek amacıyla yasal olmayan yollardan bir yabancının ülkeye sokulmasına veya ülkede kalmasına Türk vatandaşı veya yabancının yurt dışına çıkmasına imkân sağlamaktır. Bu anlamda Türk Ceza Kanunu’ndaki bu maddenin ve göçmen kaçakçılığı suçunun son derece dikkatli düzenlendiğini, uluslararası standartlara, Palermo Protokolü’ne de uygun düzenlendiğini söylemek mümkün.

Avrupa’ya giden düzensiz, yani yasa dışı göç güzergâhlarını gösteren bu haritalar uluslararası kuruluşların kullandığı haritalardır. Bazılarında 7 veya 8, bazılarında 10 tane rotadan bahsediliyor. Bu yasa dışı göç güzergâhlarının birinin de Türkiye üzerinden geçtiği ifade ediliyor. Bu anlamda, Türkiye transit özelliği -yani yasa dışı göçle alakalı- olan bir ülke, içerisinde bulunmuş olduğu konum itibarıyla da son derece kritik bir coğrafyada. Her anlamda olduğu gibi göç alanında da kritik bir coğrafyada kritik bir bölgede. Sadece doğusundaki az gelişmiş ülkelerin değil -ekonomik durumla alakalı değil sadece- bir o kadar da istikrarsızların, çatışmaların, savaşların olduğu son derece önemli bir coğrafyada bulunuyor. Hep ifade edilen bu stratejik konum ve önemi göç alanında da kendisini hissettiriyor.

Neden ülkemize yasa dışı göç, düzensiz göç var? Coğrafi konumu arz etmiştim, doğal bir köprü konumunda olmamız, bölgemizdeki siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar. Şu an bölgemizdeki 8, 9 ülke kendini idare edemeyecek durumda, çok ciddi bir yangın var. Bu anlamda o istikrarsızlıkların, o problemlerin tamamının başka ülkelere doğru birtakım düzensiz göç hareketleri de dâhil olmak

üzere etkileri oluyor. Doğusunda ekonomik olarak az gelişmiş ülkelerin, batısında ise ekonomik olarak gelişmiş ülkelerin bulunması; Ege ve Akdeniz sahillerinin de coğrafi yapısının yasa dışı geçişlere uygun olması.

Tabii, her yöntem deneniyor, ülkemizde de bütün dünyada da deneniyor, bunu çok rahatlıkla söylemek mümkün. Bu bir kamyon, tır kasasından, X-ray cihazlarıyla alınan görüntü. Bu, Meksika sınırında da, Amerika’da da böyle, Avrupa’nın her tarafında da böyle, dünyanın her tarafında da böyle, bu anlamda aslında yaşanan çok önemli bir dram. Torpido gözünden, tankerlerin içerisinden, açıkçası her yerden, dağdan tepeden sınır kapılarından geçmeye çalışan birçok yasa dışı göçmenin varlığından söz etmek mümkün.

Tabii, ülkemiz açısından da düzensiz göçe kaynak ülkelere baktığımızda, dünyanın -özellikle Afganistan, Irak, Myanmar gibi ülkeler başta olmak üzere- birçok ülkesinden düzensiz göçmen, yasa dışı göçmen ülkemizde yakalanıyor, ülkemize giriş yaparken, ülkemizden çıkış yapmaya çalışırken. Onlarla alakalı tespitler yapılıyor.

Tabii, sayılara baktığımızda, yıllık 50 bin civarında olan yakalama sayılarının geçtiğimiz yılın sonu itibarıyla 146 bini bulduğunu söyleyebiliriz, bu çok ciddi bir rakam. 2014’te 58 bin olan sayı 2015’in sonu itibarıyla 146 bin oldu. Sadece sahil güvenliğin yakaladığı düzensiz göçmen, yasa dışı göçmen sayısı 91.611 kişi. Bu anlamda da son derece kritik sayılar. Sahil Güvenlik Komutanlığımızın rakamlarına göre de maalesef hayatına kaybeden düzensiz göçmen sayısı da 279 kişi. Sahil güvenliğin yapmış olduğu...

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Hangi zamanlar bunlar? Son yıl mı?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – 2015 senesi için Sayın Vekilim.

Bu düzensiz göçle mücadelede sahil güvenliğin yaptığı faaliyetlerin tamamı bir arama kurtarma faaliyetine, insan hayatını kurtarmaya ilişkin çok ciddi bir faaliyete de dönüşmüş durumda.

Tabii, yıllar itibarıyla baktığımızda, göçmen kaçakçılığıyla ülkemizin çok ciddi mücadele ettiğini, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı birimlerinin de göçmen kaçakçılığıyla çok ciddi mücadele ettiğini, bu mücadelenin de sayılara yansımaları söylemek mümkün. 2014 yılında 1.460 olan yakalanan ve adli işlemleri devam eden göçmen kaçakçısı sayısının 2015 yılında 3.694 olduğunu, Türk Ceza Kanunu’nun 79’uncu maddesiyle alakalı işlemlerin yürütüldüğünü arz etmek istiyorum.

Tabii, Akdeniz’in kendisi –az evvel, bu rotada hayatını kaybedenlerin sayısıyla alakalı bahsettiğimizde- bir mezarlığa dönüştü. Son beş yılda, altı yılda çok değişik rakamlardan bahsediliyor, 20-25 bin civarında düzensiz göçmenin hayatını kaybettiği söyleniyor. Uluslararası kuruluşların raporlarına göre, 2014’te bütün Akdeniz havzasında 3.279, 2015’te 3.771 düzensiz göçmenin hayatını kaybettiğini maalesef görmek mümkün.

Bu Aylan bebeğin fotoğrafı herkesi titretti ama daha öncesinde de sonrasında da, Aylan bebekle beraber, aslında her birinin bir dram olduğunu, bir sayısının bile bir değer ifade ettiğini ve çok önemli bir değer ifade ettiğini tekraren dikkatlerinize ben arz etmek istiyorum.

Düzensiz göçle mücadele alanında Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulumuzun olduğunu, bu kurulun da faaliyetlerine devam ettiğini, başladığını... Düzensiz göçle mücadele için bütün kamu kurum ve kuruluşlarımızı kapsayacak şekilde bir strateji belgesi ve ulusal eylem planı hazırladığımızı ve üst makamlarımızın da onayıyla yürürlüğe girdiğini söyleyebilirim. Bir veri tabanı oluşturmaya çalışıyoruz, düzensiz göç veri tabanı oluşturmaya çalışıyoruz. Kendi veri tabanımızın yanı sıra ilgili kolluk birimlerimizin, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Çalışma Bakanlığı dâhil olmak

üzere bir veri tabanı oluşturmaya çalışıyoruz ilgili kamu kurum ve kuruluşlarımızın istifadesine sunulacak şekilde, hem göçmenlerin açısından, onların iş ve işlemlerini takip edebilecek hem de ilgili kurumlarımızın istifade edeceği birtakım mekanizmalar oluşturmak istiyoruz.

Burada düzensiz göçün yani yasa dışı göçün bir alt başlığı tabii ki geri kabul anlaşmaları. Geri kabul anlaşmalarına baktığımızda; tabii, geri kabul anlaşmaları, tarafların, birbirlerinin topraklarında yasa dışı olarak ikamet eden vatandaşların “ve/veya” deniyor, kendi toprakları üzerinden diğerine yasa dışı olarak geçen üçüncü ülke vatandaşlarını geri kabul etme yükümlülüğü altına girdikleri anlaşma olarak tanımlanıyor. Bu tanım uluslararası standartlarda böyle. Bizim geri kabul anlaşmalarımız, ekranda görüldüğü gibi; Meclisimizin kabul ettiği, arkasından da Resmî Gazete’de yayınlanan geri kabul anlaşmalarımız ekranda arz edilmiş durumda. Onay süreci devam eden anlaşmalar da ekranda görünüyor. Tabii, Avrupa Birliği geri kabul anlaşması şu an çok gündemde, 16 Aralık 2013’te imzalandı, Meclisimizin onay sürecinden geçti, Resmî Gazete’de yayınlandı. 1 Ekim 2014 tarihinde yürürlüğe girdi. Ama üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişiler açısından 1 Ekim 2017 tarihi öngörülmüştü ama Avrupa Birliğiyle yürütülen müzakereler çerçevesinde 1 Haziran 2016 tarihinde vatansız kişiler ve üçüncü ülke vatandaşları açısından geri kabul mekanizmaları işletilmeye başlanır.

Tabii, bu süreçte Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün rolünü arz etmek istiyorum. O da, Avrupa Birliği-Türkiye Geri Kabul Anlaşması dâhil olmak üzere bu anlaşmaların tamamını uygulama yükümlülüğü Göç İdaresi Genel Müdürlüğünde. Buna ilişkin olarak da Avrupa Birliği-Türkiye Geri Kabul Anlaşması’nı nasıl uygulayacağımıza ilişkin olarak da bir eylem planı hazırladık. Hangi kurumumuza, nasıl, hangi görevler verildiği, hangi çerçevede nasıl yapılıyor tamamına ilişkin çalışmalar da yürütüldü.

Ben izninizle uluslararası koruma alanına... Çok geniş başlıklar olduğu için çok kısa kısa ve çerçeve çizerek anlatmaya çalışıyorum. Her bir başlıkla alakalı ayrı sunum istendiği takdirde ben size arz edebilirim, tekraren arz edebilirim. Uluslararası koruma yani iltica sığınma konusu bizim açımızdan da önemli bir konu, ülkemiz açısından da önemli bir konu ve hak. İltica bir hak. Bu anlamda zulümden kaçan mazlumlar açısından ülkemizin hem geçmişte hem bugün hem gelecekte çok önemli bir vaha olduğunu, milletimizin bu anlamda zulümden kaçan herkese kollarını açtığını, bağrında bu insanları barındırdığını ve en ufak bir sorun çıkmadan bu işlemlerin yürütüldüğünü arz etmek istiyorum.

Biz 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne yani mültecilerin hukuki durumuna ilişkin sözleşmeye coğrafi kısıtlamayı koyarak kabul etmişiz. O da Avrupa Konseyine bağlı ülkelerden gelenlerin iltica için doğrudan bize başvurabileceklerini, bu ülkelerin dışında, meydana gelen olaylardan dolayı ülkemize gelenlere de bir başka ülkeye yerleştirilmek üzere bu süre içerisinde ülkemizde bulunmalarına ilişkin bir hak tanımışız. Tabii, uluslararası koruma alanında getirilen kanunun birçok yenilikleri var: İnsan hakları anlamındaki güvenceler, ikincil koruma statüsünün ilk defa getirilmiş olması, yönetmelik seviyesinde düzenlenmiş olan konuların kanun seviyesinde düzenlenmiş olması... Hassas gruplar dediğimiz; hastalar, kronik hastalar, engelliler, yaşlılar, bakıma muhtaç yaşlılar gibi travma mağdurları gibi birtakım hassas gruplar açısından da son derece önemli hükümler içermekte. Şu an ülkemizde 137 bin, 140 bin, Suriyelilerin dışında, iltica talebinde bulunan ve işlemleri devam eden, sığınma arayan kişinin olduğunu söylemek mümkün. Bunun içerisinde birçok ülkeden insanlar var, onlarla alakalı işlemleri yürütüyoruz.

Sayılara baktığımızda, iltica başvurularına baktığımızda, 2012 yılında, 13 yılında ve 14 yılında 30 binler civarında seyreden sayının 2015 yılında 62 bine yükseldiğini söyleyebiliriz. Yanımızdaki, komşumuzdaki bir ülkede bir bomba patladığında, bir istikrarsızlık olduğunda, bir hafta sonra, on gün sonra başvuruların bin kişi, 2 bin kişi arttığını görüyoruz, derhâl görüyoruz, bunu bir yansıma olarak görüyoruz.

Tabii, bizde böyle bir göçmen algısı, mülteci algısı varken komşumuzdaki ülkelerde geri itmelerden bahsedebiliyoruz, ilticayla alakalı sıkıntılardan bahsediyoruz. Bütün yaz boyu Avrupa’da, gemileri biz mi batıralım, başka politikalar mı üretelim tartışmalarının çok sıkça yapıldığını, artık kurtarma operasyonunu sonlandıralım, düzensiz göçmen gemilerini, iltica etmek isteyenlerin gemilerini batıralım mı tartışmalarının Avrupa’da çok üst düzeyde tartışmaya konu olduğunu haziran-temmuz boyunca çok gördük. Bizde algı böyleyken birtakım ülkelerin “Bizim ülkemize gelmeyin.” ilanlarını verdiklerini... Bunların hepsi gazete haberi zaten, biz de gazete haberlerinden okuduklarımızı ve teyit ettiklerimizi buraya koyduk. Lübnan’da gazete haberi, Yunanistan adalarında dağıtılan broşürler ve algıların son derece problemli olduğunu, özellikle yasa dışı göçle alakalı ve ilticayla alakalı hareketler, kitlesel akınlar Avrupa içerisinde, Doğu Avrupa’da başladığında, “Schengen’i kaldıralım mı, sınır kontrollerine başlayalım mı? Bunu nasıl engelleriz? Avrupa’nın geleneklerine, köklerine bu gelenler uyuyor mu, uymuyor mu?” tartışmalarının çokça yapılması aslında bunun ne kadar bizde ve başka ülkelerde nasıl farklı algılandığının göstergeleri.

Tabii, uluslararası koruma başvuru sahiplerine yani mülteci, ikincil koruma, şartlı mülteci sahiplerine ve başvuru sahiplerine sağlık hakkı, eğitim hakkı, iş piyasasına erişim hakkı, sosyal yardım ve hizmetlere erişim, danışmanlık ve tercümanlık hizmetleri gibi birtakım hizmetlerin kanunda çok açık bir şekilde düzenlendiğini arz etmek istiyorum.

Tabii, mobil kayıt cihazları aldık. Bu anlamda, bir mobil hizmet birimi oluşturduk. 11 tane, her birinde kayıt yapılabilecek, uydu bağlantılı ofisler oluşturulabilecek tırlar alındı. Bunların organizasyonları yapıldı. Her türlü iltica, kitlesel akın vesaire hareketlerinde bunlarla ilgili çalışmaları yürütülebilecek duruma geldiğimizi de arz etmek istiyorum.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğiyle coğrafi kısıtlama şartından kaynaklandığı şekliyle ortak çalışıyoruz, ortak birtakım çalışmalarımız var. Onlarla ikili bir prosedür işletiyoruz. Yani ülkemize bireysel iltica başvurusunda bulunan kişiler bize başvurularını yapıyorlar, aynı zamanda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğine giderek bu başvurularını üçüncü ülkeye yerleştirilebilmek için de yineliyorlar. Bu anlamda da, bu çabaları birleştirebilmek açısından da ortak kayıt sistemine geçmeyle ilgili bir çabamız var, onu da yakın bir zamanda devreye alacağız.

İzninizle, çok kısaca, bunları arz ettikten sonra, geçici korumayla alakalı konuyu yani Suriyelilerle, kitlesel korumayla alakalı konuları arz etmek istiyorum. Tabii, geçici koruma, adı geçici koruma olarak adlandırıldığı için, geçicilik acaba statünün kendisinden mi yoksa kaldırılabilir bir şey mi gibi birtakım tartışmalar yapıldığını gördüğümüz için, o yüzden müsaadenizle buna biraz değinmek istiyorum. Geçici koruma, kanundaki tanımıyla; ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara sağlanan korumadır. Kanunun 91’inci maddesi bunu tarifliyor. Geçici korumaya, ilişkin kanun hukuki dayanak sağlamış oldu ve kanunun 91’inci maddesi buna dayanarak bir Bakanlar Kurulu yönetmeliği çıkartılmasını emretti. Buna neden bir Bakanlar Kurulu yönetmeliği... Çünkü saha çok dinamik, bir Bakanlık Kurulu yönetmeliği bütün kamu kurum ve kuruluşlarına görev veriyor, bu anlamda da son derece önemli olduğunu ifade edebilirim. Sahanın kendisi dinamik olduğu için, bunun tekraren değiştirilmesi, revize edilmesi gündeme geleceği vakit geçici koruma yönetmeliği değiştirilebilir durumda olsun diye. Bu yönetmelik 22 Ekim 2014 tarihinde Bakanlar Kurulumuzca kabul edildikten sonra Resmî Gazete’de yayınlandı. İlgili kamu kurum ve kuruluşları, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, sivil toplum kuruluşlarının çok ciddi katkılarını alarak taslağını hazırladığımız yönetmelik Bakanlar Kurulumuzca kabul edildi ve yürürlüğe girdi. Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte, Suriye uyruklu yabancılar, bundan Suriye uyruklu yabancıların yanı sıra Suriye’de bulunan ve oradan ülkemize gelen vatansızlar, orada iltica talebinde bulunan Suriye’de mülteci statüsü almış kişilerden ülkemize gelen kişiler de geçici korumadan faydalanıyorlar.

Geçici korumayla uluslararası korumanın farkı ne? Geçici koruma, kitlesel akınla mültecilerin uluslararası koruma alanında uluslararası koruma başvurularının bireysel olarak değerlendirme imkânı olmadığı için kendilerine sağlanan statü. Yani geçici koruma bir gün sonlandığında, bireysel iltica sistemine dâhil olup değerlendirilmesi gereken bir durumu da ifade ediyor. Kanun ve yönetmelik bunu açık açık tarifliyor. Çünkü geçicilik, durumun geçici koruma sonlandırıldığı andan itibaren bireysel iltica başvurusu olanlar hâlâ varsa onlarla ilgili değerlendirmelerin yapılabilmesini öngörüyor. Çünkü kitlesel akınla ülkeye hareket devam ederken, 1 milyon kişiye aynı anda bireysel iltica statüsü, mülteci statüsü belirleme iş ve işlemlerinin fiziken ve fiilen yapılması ihtimali olmadığı için Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği İcra Komitesi kararlarında adı “geçici” olarak da tanımlanmış durumda. Birtakım prosedürler var, üzerinden ayrıntılı olarak geçmiyorum ama kitlesel akının sınırlarımıza yöneldiğinde onun nasıl olacağı yönetmelikte çok ayrıntılı bir şekilde, kayıt işlemlerinin, silahtan arındırmanın, sevk merkezlerine yönlendirmenin, kaydının, ön kaydının, vesairenin, bunların tamamı düzenlenmiş durumda 22 Ekim 2014 tarihli yönetmelikte.

Geçici Koruma Yönetmeliği’nin getirdiği belli başlı yenilikleri ben arz etmek istiyorum, o da, tabii, hukuki dayanak kazanmış olması bizim açımızdan, ülkemiz açısından son derece önemli. Herhangi bir harca tabi, ücrete tabi olmayan bu kişilere geçici koruma kimlik belgesi veriliyor. Bu ikamet yerine geçmiyor ama Türkiye’de kalış hakkı sağlıyor. Bunlarla vatandaşlığa başvurma hakkı yok zaten. Bu, kimlik belgeleri statüleriyle alakalı. Yabancılar, Suriyeliler bu çerçevede yabancı kimlik numarasına sahip oluyorlar. Bizim sitemiz üzerinden de, kanun çıkmadan önce verilmiş olan ve 98’le başlayan, aslında 99’la çevrilmesi gereken yabancı kimlik numaralarının tamamını çevirdik ve İnternet sitemizden duyurduk bütün kamu kurum ve kuruluşlarına... Suriyeliler de buradan, kendileri 98’li numarasını 99’a çevirerek yabancı kimlik numarasını öğrenebiliyorlar. Tabii, getirdikleri birtakım haklar var: Adres kayıt sistemine kayıt olma zorunluluğu ve hakkı aslında getirilmiş durumda. Birtakım temel hizmetler, eğitim hizmeti, sağlık hizmeti, sosyal yardımlara erişim ve bunun gibi birtakım şeyler var. Geçtiğimiz pazartesi günü de çalışma hakkıyla alakalı konu Bakanlar Kurulunda değerlendirildi, buna ilişkin bir açıklama yapıldı. Bir Bakanlar Kurulu kararı bekleniyor.

Tabii, Genel Müdürlüğümüzün görevlerini müsaadenizle arz etmek istiyorum, o da: Geçici koruma kapsamında olup olmadığının, kişinin, değerlendirilmesi, kayıt işlemleri, biyometrik verilerin alınması, ülkelerine gönüllü geri dönüş işlemleri, yabancı kimlik numarası tahsis işlemleri, ikamet ili değişiklik taleplerinin değerlendirilmesi, üçüncü ülkelere çıkış işlemlerinin tamamı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülüyor. Tabii, uluslararası korumanın bütün bölümlerinde olduğu gibi burada da en önemli konu, çekirdeği de bu meselenin, iltica ve buna ilişkin, iltica hukukuna ilişkin işlemler. Şu an bu anlamda bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla çok ciddi bir iş birliği içerisinde olduğumuzu, bütün bakanlıklarımızdan Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bu anlamda, hem kayıtlar hem iltica hakkının kullanılması anlamında, olup olmadıklarıyla ilgili birtakım değerlendirmeler konusunda çok ciddi yoğun talepler geliyor. Bunları bütün kamu kurum ve kuruluşlarımızla iş birliği içerisinde takip etmeye çalışıyoruz.

Tabii, kayıt çok önemliydi, statü çok önemliydi, kimliklendirme önemliydi, bu çerçevede de 400 bin tane bilgilendirme broşürünü Arapça, İngilizce ve Türkçe bastırıp dağıttık. Çok kayda, kayıt olmaya önem verdiğimiz için sayılar da son derece hızla ilerledi. Şu an, ülkemizde kayıtlı sayı, bugün itibarıyla, 2 milyon 523 bin 554 kişi, net olarak ülkede bulunan kayıtlı Suriyeli sayısı. Bunların 279 bini kamplarda, geri kalanları kamp dışında. Yüzde 11’i kamplarda kalıyor, geri kalan yüzde 89 kamp dışında. Bunun çok önemli bir sayı olduğunu söylemek mümkün.

Peki, bizde durum böyleyken Avrupa’da durum ne? Bu yaz aylarında meydana gelen ve önemli sayılabilecek, aslında göç ve mülteci akını olmadan önce sayılar 200 binler, 250 binler civarındaydı, dört yıllık sayı 200-250 bini, bütün Avrupa’daki Suriyeli sayısı, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği verilerine göre şu an sayı bütün Avrupa ülkelerinde 813.599 kişi. Bu anlamda ciddi bir rakam farklılığı mevcut.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Bu kampı dışarıdakiler arasında çok büyük bir oransal fark var. Kampta daha düzenli hizmetler verilebiliyor, çalışmalar yapılabilir. Dışarıdakilerin kontrolü konusunda çalışma sizin kontrolünüzde mi?

BAŞKAN – Sayın Vekilim, bittikten sonra soruları sorsak daha iyi olmaz mı. Bende de çok soru birikti.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Ben anlık bir şeyi merak ettim orada.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Tabii, hem kamp içindekiler hem kamp dışındakilerle alakalı, adres kayıt sistemi dâhil olmak üzere birtakım iş ve işlemler, tamamı itibarıyla düzenli olarak takip ediliyor. Açıkçası, yürüttüğümüz iş ve işlemlerin kampı ve kamp dışında olanların hizmetler konusunda ve yapılan diğer işlemler konusunda doğası gereği kamp içerisinde olanlar ve kamp dışarısında olanlarla ilgili birtakım...

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Bu 2 milyon küsurun tamamı sizin kontrolünüzde geliyor değil mi, Genel Müdürlüğünüzün bilgileri var?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 2 milyon 525 bin kaydının tamamını...

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Takip ediyor.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Tabii ki.

Şimdi, Avrupa’daki, 813 bin toplam Suriyeli varken, göçmen algısına baktığımızda Macar polisinin, birtakım ülkelerin yaptıklarını Suriyelilerle ilgili yaz boyu hep televizyondan aslında izledik. Bazı ülkelerin metro girişlerinde nasıl ilan verdiklerini görmek mümkün. Peki, Avrupa’da böyleyken durum dünyada farklı mı? Dünyada da farklı değil. Açık denizlerde, 2015’in ortasında, Arakanlı ve Bangladeşli mültecilerin resmi hepimizin aslında içini burktu; bir lokma ekmek için, bir yere ulaşabilmek için nasıl uğraştıklarını da gördük. Şu açıdan da bazı ülkelerin, bu tarz mültecileri, bu tarz sığınma arayanları ülkelere hiç yanaştırmadıklarını, başka adalarda, başka ülkelere, başka kıtalarda bu işi yapmaya çalıştığını ve mülteci statüsü verdiklerini de söylemek istiyorum. Hiç ana karalarına, topraklarına çıkartmadan “Bu işlemleri başka yerde nasıl yaparız?”... Biz buna -tırnak içerisinde- “off-shore” mülteci statüsü belirleme diyoruz, bunu nasıl yaptıklarını görmek de çok ciddi incitici. Biz bu kadar çatışma bölgelerine yakinken, istikrarsız bölgelere yakinken, gelenlerle alakalı, sığınma arayanlarla alakalı, zulümden kaçanlarla alakalı birtakım işlemleri yürütüyorken dünyadaki örneklerin, gelişmiş ülkelerin gösterdikleri örneklerin son derece problemli olduğunu söyleyebiliriz.

Tabii, yerleştirme sayılarına bakabiliriz. Külfet paylaşımı anlamında Türkiye’den yerleştirme yapmak isteyen ülkeler oluyor, Suriyeliler oluyor, bu anlamda da... Bunlar bizim İnternet sayfamızda da var, bunları duyuruyoruz. Ülkeler ve kotaları bu. Biz, yerleştirme yapmak isteyen ülkelere de yerleştirme havuzlarını kendileriyle paylaşıyoruz. O havuzlar nasıl oluşturuluyor? Az evvel bahsettiğim hassas gruplardan yani engelliler, bakıma muhtaç yaşlılar, hastalar, kronik hastalar yani hakikaten götürüldüğünde, göçmen, mülteciler açısından da, bizim açımızdan da, gittikleri ülkeler açısından da son derece, külfetin paylaşılabilceği, herkes açısından yararlı olabileceği konular var. Bize “Çok önemli sayılarda Suriyeli götürmek istiyoruz, külfeti paylaşmak istiyoruz.” diyenler oluyor. “Kaç kişi bu şey içerisinde alacaksınız?” dediğimizde, o anlamda ciddi eksik sayılarla karşı karşıya kalıyoruz.

Şimdi, izninizle, çok kısa kısa geçtiğimi arz ediyorum, çünkü hakikaten konuların her birisi derya konu, çok devasa konular. Bu konulardan bir tanesi de aslında modern kölelik olarak adlandırılan insan ticareti suçu. “İnsan ticaretiyle mücadele” kavramına değinmek istiyorum. O da hep göçmen kaçakçılığıyla karıştırılır ama insan ticareti suçu, zorla çalıştırma, hizmet ettirme, fuhuş yaptırma veya esarete tabi kılma ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı veya şiddet uygulamayı içeriyor. Bu çok önemli ve adı “modern kölelik” olarak da değerlendirilen... Pasaportuna el konuluyor, zorla çalıştırılıyor, zorla dilendiriliyor. Bu anlamda bu şeyin tamamına insan ticareti suçu diyoruz, bu suçun mağduruna da insan ticareti suçu mağduru diyoruz.

Tabii, gazete haberini oraya koyduk: “İnsan ticareti sınır tanımıyor.” Hep göçmen kaçakçılığı ve düzensiz göçle, yasa dışı göçle karıştırılmasını örnek olarak ifade etmek istiyorum, aslında o bir düzensiz göç vakası. Bu iki şeyin birbiriyle farkı, göçmen kaçakçılığında yabancının kendi rızasıyla göçmen tacirlerine ulaşması, insan ticaretinde ise kişinin zorla alıkonması, tehdit, baskı ve şiddet gibi unsurların devreye girmesi, başka ülkeye götürülmesi ya da çalışmaya zorlanması gibi birtakım kavramlar. İki suç, iki kavram birbirinden farklı. Bu anlamda, sıklıkla kamuoyunda, basınımızda, medyamızda bu kavramların karıştırıldığını... Bir açıklama yapma hissiyatımız da bundan kaynaklandı, arz etmek istiyorum.

İnsan ticaretiyle mücadele anlamda Genel Müdürlüğümüzde bir daire başkanlığı kuruldu. Bu mücadeleyi koordine edecek, insan ticareti mağdurlarının bakımlarına ilişkin birtakım meseleleri takip edecek bir daire başkanlığı. Mağdur sayılarını ekranda görüyorsunuz. Tacirlerin de, yapılan operasyonların da tekrar artmaya başladığını, buna ilişkin çabaların da artık ivmelendiğini söylemek mümkün.

Bir başlık da -Avrupa’da yıllardır, büyük ülkelerde, gelişmiş ülkelerde yıllardır üzerinde-entegrasyon denilen, hatta bazılarında asimilasyonu da çağrıştıran, birtakım uygulamaları da barındıran bu kavramın artık ülkemizde ilk defa kendisini bulduğunu söyleyebiliriz. O da uyum olarak adlandırıldı. Kanunda yine bu ilk defa tanımlanmış oldu. Hatta, bazı ülkelere gidip... Kanunun maddesini şu an ekranda görüyorsunuz.... Burada en önemli unsur, toplumun yabancıyla, yabancının toplumla karşılıklı uyumu. Hiçbir zaman tek taraflı bir şey içermiyor, karşılıklılık içeriyor, hoşgörü temeline dayanıyor, zorlama olmayan bir faktör içeriyor ve kesinlikle, sadece tek taraflılık ötesinde, bütün aktörlerin de işe katılımını sağlıyor. Yani sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, yerel yönetimler dâhil olmak üzere. Bunun son derece önemli olduğunu arz etmek istiyorum. Birtakım ülkelere sizin vatandaşlarınızla alakalı, entegrasyon -yani biz uyum dedik, İngilizcesini de “harmonization” olarak çeviriyoruz- faaliyetleri yapmak istiyoruz dediğimizde çok şaşırdıklarını ama “Siz korkmayın, sizin ülkenizde benzer şekilde olmayacak.” dediğimizde de enteresan konuşmalar olduğunu arz etmek istiyorum. Bir gönüllülük var, kolaylaştırma var, buradaki hayatların kolaylaştırılması. Çünkü gerek mülteciler, sığınmacılarla alakalı şeylerin yanı sıra, emeklilik sonrası Aydın’da, Didim’de, Marmaris’te, Alanya’da yerleşen İngilizler, Almanlardan tutun da, burada çalışan, burada yaşamlarını devam ettirmek, sadece bu ülkede kalmak, bu ülkede ikamet etmek için gelenler, okumak için gelenler, öğrenciler vesaireler var, onlarla da ilgili faaliyetlerin tamamını içeriyor. Dil kursları, sosyal, kültürel, ülkenin yapısını içeren kurslar, yarışmalar, eğitici faaliyetler gibi birtakım meseleler şu ana kadar yapıldı ama asıl hedefimiz, ekranın alt tarafında gözüküyor, bir uyum strateji belgesi hazırlamaya ilişkin çabalarımıza başladık. Yani uyumdan ne anlıyoruz, bütün kamu kurum ve kuruluşlarımız bundan ne anlamalı, bu faaliyetleri nasıl yürüteceğiz, perspektifi nasıl olacak diye bir belge. Bu belgeyi, üniversitemizle, akademisyenlerimizle, sivil toplum kuruluşlarımızla, büyükelçiliklerle, kamu kurum ve kuruluşlarıyla, uluslararası aktörlerle beraber çalışacağız. Dünyadaki bütün örneklerini inceliyoruz ve bunun sonucunda paket programlar oluşturacağız, üç aylık, altı aylık, iki yıllık olmak üzere. Bunlar değişebilir süreler ama burada önemli

olan, kişi hangi tarz bir uyum kursunda, uyum faaliyeti içerisinde bulunmak istiyorsa onlara o imkânı da sağlamak. Tabii, uyum politikasının geliştirilmesini destek projemiz var, bu çerçevede bunları yürütüyoruz.

Uyum Dairesi Başkanlığımızın yürüttüğü ve çok önem verdiğimiz bir merkez kuruldu -Sayın Başkanımız, Sayın Vekilimiz Atay Uslu Bey de, bizimle birlikte çalıştığı süre içerisinde buraya çok emek verdi, çok katkı verdi, buranın kurulunu o sağladı, ben tekrar teşekkür etmek istiyorum- adına Yabancı İletişim Merkezi yani YİMER dediğimiz faaliyetimiz. O da, bir ağrı merkezimiz vardı insan ticaretiyle alakalı ama çok sınırlı sayıda yabancının, sadece insan ticaretiyle alakalı acil çağrılara cevap verebiliyordu. Bu 157 hattı YİBER olarak değiştirildi, faaliyete başladı. Türkçe, İngilizce, Rusça ve Arapça hizmet veriyor şu an. Yedi gün yirmi dört saat kesintisiz hizmet veriyor. Türkiye içinden arandığı gibi Türkiye dışından da aranabiliyor. şu an 47 personel çalışıyor, yakın bir zamanda dil sayısı da artacak, çalışan personel sayısı da artacak. Özellikle Suriyelilerle ilgili, Arapça konuşanların sayısı da artacak çünkü biz burada her türlü hizmeti, kendisinde soru barındıran her türlü yabancıya cevabı vermek istiyoruz. Sadece faaliyete başladığı 20 Ağustosan 5 Ocağa kadar 246 bin ağrı aldı bu merkez. ağrıların hepsini cevapladık. Her şeyden daha emlisi, sadece bu merkezde, yabancılar iletişim merkezinde çağrılara Arapça cevap verebilen personelimiz sayesinde şu ana kadar 2.595 düzensiz göçmenin hayatı kurtuldu. Yani denizde botları batmaktayken, hayatları tehlike altındayken, 157’yi telefonla arayabildikleri için, bizim, ilgili kolluk birimlerini yönlendirmemiz durumuyla, sahil güvenlik birimlerimizin, ilgili birimlerimizin de müdahalesiyle 2.595 kişinin hayatı kurtuldu. Bir kişinin hayatı bile kurtulsa bizim için yeterliydi bu kadar yapılan emek, yapılan çalışma, bence bu çalışmanın da yerli yerini bulduğunu ifade etmek istiyorum.

Burada önemli olan şuydu: Sadece ikamet konuları, vize konuları değil, ilticayla alakalı, “Nasıl iltica edebilirim, Suriyeliyim ama kimlik kartımla alakalı şöyle bir sıkıntım var, vize almak istiyorum bununla alakalı ne yapmalıyım, ikametimi uzatmak istiyorum, şununla alakalı bir sorunun var nasıl zebilirim?” dâhil olmak üzere her türlü soruya buradan şu an cevap veriyoruz. Hizmet kalitesi anlamında da, yabancılara verilen kalite anlamında da yabancının evinde kendini konforlu hissedebileceği... Sosyal medya üzerinden de ulaşabiliyorlar bize, buradan onlara da cevap veriyoruz, e-mail üzerinden de elektronik olarak bize ulaşabiliyorlar, telefonla ağrı olarak da ulaşabiliyorlar, her hâlıkârda bunları cevaplamak istiyoruz.

Kurumsal yapıdan da çok kısaca bahsetmek istiyorum. 4 Nisan 2013’te kanun ıktı, 11 Nisan 2013 tarihinde kanunun Resmî Gazete’de yayımlandığı gün Genel Müdürlük kurulmuş oldu. 11 Nisan 2014’te Genel Müdürlük kanun gereği operasyonel hâle geldi ve aynı gün kanunun Yabancılar ve Uluslararası Koruma kısmı da yürürlüğe girdi ve biz taşra teşkilatını emniyet yabancılar şubeleriyle devam ettirdik 18 Mayıs 2015’e kadar, 18 Mayıs 2015’te de taşra birimlerimizin tamamı operasyonel hâle geçtiler. Genel Müdürlüğümüzün teşkilat yapısı şu an ekranda görüldüğü gibi, 12 tane daire başkanlığımız var, 3 tane düzenli ve sürekli kurulumuz var, G Politikaları Kurulumuz da Genel Müdürlüğümüzün üzerinde güç politikası üreten bir mekanizmaya sahip. Taşra teşkilatımız il mdrlklerimizden oluşuyor, 81 ilde şu an il müdürlüğümüz var. Bütün vilayetlerimizde hizmet yürütüyoruz, ikamet başvurusu alıyoruz, değerlendiriyoruz. Düzensiz göçle mücadele alanında kolluk birimlerimizle birlikte çalışıyoruz. Düzensiz göçmenleri teslim aldıktan sonra sınır dışı işlemlerini yürütüyoruz. İlticayla alakalı kabul, barınma merkezlerini biz işletiyoruz. İnsan ticareti mağdurları sığınmaevlerimiz var. Bu mağdurları barındırıyoruz. Sınır dışı edeceğimiz yasa dışı göçmenleri, düzensiz göçmenleri barındırdığımız, idari gözetim altına aldığımız geri gönderme merkezlerimiz var uluslararası standartlara uygun ve standartlarını her gün geliştirmeye çaba sarf ettiğimiz bir şeye sahibiz.

Yakın bir zamanda yurt dışı teşkilatını da kurmuş olacağız yani diğer ülkelerin yaptığı gibi vize başvurularını, ikamet başvurularını yurt dışından alan, orada sonuçlandıran bir birim hâline dönüşmüş olacağız. Şu an Dışişleri Bakanlığımızla çok yoğun istişare hâlindeyiz. Konsolosluklarımızda, bu arkadaşlarımız, büyükelçiliklerimizde faaliyet gösterecekler ama orada çalışacaklar. Dışişleri Bakanlığımızın yükünü alacağız. İşlemleri oradan takip etmiş olacağız. Aynı zamanda göç müşavirleri de büyükelçiliklerde çalışırken düzensiz göç de dâhil olmak üzere birçok alanda çaba sarf etmiş olacaklar.

Göç alanında oluşturulan bu kurumun, bu yeni kurumun görevleri, aslında yasal göç, yasa dışı göç, uluslararası koruma, bunun bir alt başlığı olarak geçici korumayla alakalı yükümlülüklerimiz, insan ticareti mağdurları -vatansızlara çok değinme fırsatım olmadı ama bir sonraki sunumda istenirse buna da ayrıntılı birtakım saptamalarda bulunmak isteriz- onlara ilişkin iş ve işlemlerin yanı sıra uyum faaliyetleri, göç politikası oluşturmaya ilişkin Göç Politikaları Kurulunun sekreteryası gibi birtakım görevler yürütüyoruz.

Göç Politikaları Kurulunun görevleri, kanunda yazdığı şekliyle ekranda. Göç politikası oluşturmaya ilişkin çok önemli bir görev ve rolü olmuş oldu. Bu anlamda da bu mekanizmanın yakın bir zamanda çalışacağını arz etmek istiyorum.

Bir araştırma merkezi kurduk, çok yoğun bir şekilde araştırmalar yaptırıyoruz. Bilimsel, hakemli dergi araştırma konuları, yabancıların Türkiye'ye etkileri konusu dâhil olmak üzere her türlü konuda, şu an, karar verici makamlarımızın önüne arz edilmek üzere çok sayıda araştırma süreci içerisindeyiz. Üniversitelerimizle çok yoğun bir çalışma içerisindeyiz, kamu kurum ve kuruluşlarımızla iş birliği içerisindeyiz. Çünkü, sadece sivil toplum kuruluşlarının, kamunun, üniversitelerin çalışabileceği bir alan değil bu. Bütün herkesin, bütün aktörlerin aynı anda çalışması gereken, hatta tek bir ülkenin yönetebileceği bir alanın ötesinde bölgesel ve küresel iş birliklerinin geliştirilmesi gereken bir alandan bahsediyoruz. O anlamda da araştırma son derece kıymetli ve önemli. Bunun da önemini tekrardan arz etmek istiyorum.

Sonuç olarak, bulunduğumuz coğrafyada, bulunduğumuz bölgede -bana verilen sürenin tam sonunda, 11.58'de sunumumu sonlandırmak nasip oldu, onu da söylemek istiyorum- yönetilebilir bir göç sistemi kurabilmek ülkemiz açısından, 78 milyonun çıkarları açısından, bir o kadar da göçmen hakları açısından da son derece kıymetli ve önemli.

Ben, sunumun faydalı olmasını tekraren diliyorum. Sorularınız varsa cevaplamaya hazırım. Ayrıca, bundan sonra da alt başlıklarıyla alakalı tekraren daha ayrıntılı sunumlar... Mesela, geri gönderme merkezleri, kabul barınma merkezleri, uluslararası koruma alanında, geçici koruma alanında ayrıntılı olarak yapılması gereken çalışmalar, bunlara ilişkin profiller vesaire konularda tek tek çok daha ayrıntılı sunumlarla ilgili her şeyi paylaşmaya, arz etmeye hazır olduğumuzu ifade etmek istiyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Biz de teşekkür ediyoruz bu genel perspektifli sunum için. Tabii, genel bir giriş oldu. Sahayı, alanı bu anlamda hukuksal olarak anlamamızda faydalı oldu diye düşünüyorum ama tabii, sahada farklı durum var, onları da sahaya çıkınca çalışacağız.

Önce soru kısmına geçelim, soru sormak isteyenlerden başlayalım. Benim de çok sayıda sorum birikti.

Buyurun Sayın Ersoy.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Tabii, yaşanan sorunlar, ortaya çıkan fiili durumlar birtakım kurumların da meydana gelmesine vesile oluyor. Eklektik biçimde Türkiye'nin böyle bir kuruma sahip olması aynı zamanda şerden bir tecrübeyle bir hayra giden tecrübeyi de beraberinde getirmiş. Sayın Genel Müdüre ben kapsamlı sunum için teşekkür ediyorum ama sunumunda şimdi geldi, şimdi gelecek

diye beklediğim bir bölüm aradım. Türkiye’de kaç tane kamp vardır, bunlar hangi bölgelerde? Hangi coğrafyadan, hangi bölgeden gelenler nerelere yerleştirildiler? Kamplarda en çok karşılaşılan sorunlar nelerdir? Elbette, biz, kurumun öyküsünü öğrenmekten dolayı memnunuz fakat önceliğimiz gerek kamplarda gerekse ülkemizin muhtelif yerlerindeki bu insanların genel standartları ve bununla ilgili uygulamaların takibi ve iyileştirilmesi hususu. Ben bunu merak ediyorum. Kaç tane kamp var, hangi bölgelerde? Kamplarda en sık karşılaşılan sorunlar neler? Bildiğim, kamplarda yakın takip ettiğim çok güzel eğitim, kültür faaliyetleri var. Ben de bir tanesine vesile oldum, mesela TÖMER kuruldu Osmaniye kampına. Şimdi kapatılmak isteniyor orada bana gelen bilgilere göre, bunun kapatılmasını istemiyoruz. Oradaki Türkmen kampı başka yere taşınacak söylentisi insanları tedirgin etmiş. Bunları daha sonra da yüz yüze de Sayın Başkana sorabilirim ama ben kampların genel durumu, sayıları, dağılımı, coğrafyasına göre kısa bir bilgi isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, tabii, Sayın Genel Müdürüm, Ruhi Bey’in sorularına ek olarak şunu sormak istiyorum aslında ben, ben de not almıştım: Kamplara yerleştirilen Suriyeliler var. Tabii, onlarla AFAD da ilgileniyor bir taraftan. Sizin AFAD ile iş bölümündeki durumunuz nedir? Siz bunun neresindesiniz, ne kadarını yapıyorsunuz? Yerleştirmeyi kim yapıyor veya oradaki hizmetleri kim veriyor? Bu konuda bir kısa bilgi almak isteriz.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Ben, sayın vekilimizin sorusundan dolayı çok teşekkür ediyorum. Dediğim gibi, çok hızlıca ve genel bir resim çizmek istediğim için...

Zaten, AFAD’ın sitesinde de yer alan, hangi kampta kaç kişi kalıyor, kampların yerleri, çadır kent mi olduklarına, konteyner kent mi olduklarına ilişkin tek tek sayılarını da biz sizinle paylaşmak isteriz. Şimdi, kampların yönetimi konusunda -Suriyelilerin kaldığı kamplarla alakalı- bizim, Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün rolü yok. Kampların yönetimi AFAD tarafından yerine getiriliyor. Bildiğim kadarıyla, yakın bir zamanda AFAD yetkililerini de buraya davet edeceğinizi öğrenmiştim. Kamplarla alakalı iş ve işlemler onlar tarafından yürütülürken, biz kamp içindekiler ve kamp dışındakiler dâhil olmak üzere tamamının uluslararası koruma yani iltica hukukuna ilişkin bütün iş ve işlemlerini... Ekranı da arz etmeye çalıştım. Kayıt işlemlerini, biyometrik verilerinin alınmasına ilişkin iş ve işlemleri, gönüllü geri dönüşleri, üçüncü ülkeye çıkışları, statülerin verilmesi dâhil olmak üzere birtakım konularla kamu düzeni ve güvenliğiyle alakalı bütün konuları biz takip ediyoruz. Yani, iltica hukukuna ilişkin işlemleri biz takip ediyoruz. Hizmetlerle alakalı kısım AFAD’ın koordinasyonu ve diğer bakanlıklarımızın koordinasyonunda yürüyor ama bütün kurumlar –az evvel de arz ettiğim üzere- bu hizmetlerini yürütürken zaten çekirdekteki bilgi olan bizimle irtibat hâlinde, biz de onlarla. Millî Eğitim Bakanlığıyla eğitim çağındaki çocuklar için, Sağlık Bakanlığıyla 99’lu yabancı kimlik numarası verilmesi hasebiyle onlarla ilgili hizmetlerin yürütülmesinde o numara olmadan hizmet yürütülemediği için o hizmetlerin tamamında çekirdek, merkezde yer alıyoruz.

Kamplarla alakalı -AFAD yetkililerimiz de izah edeceklerdir- valiliklerimiz, kaymakamlıklarımız, emniyet, jandarma, sağlık birimleri, Millî Eğitim Bakanlığının bütün birimleri sahada ve kamplardalar. Bu anlamda da çok önemli bir hizmet yürütülüyor. Şu an kamplarda kalan 279.574 kişi var. Toplam 10 ilde 25 kamp var. Bu sayılar tek tek AFAD’ın sitesinde de var zaten, ben kâğıt ortamında sizlerle paylaşmaktan memnuniyet duyarım. Buradaki kamptan kampa sevklerde, kampa yerleştirmelerle alakalı -çünkü onu da, nerede olduğunu da bizim biliyor olmamız lazım- gerek AFAD’la gerek valiliklerle çok doğrudan ve yakın bir temas içerisindeyiz. Çünkü, kurduğumuz sistem gereği kimin nerede olduğuna ilişkin bir şeyi takip ediyoruz zaten.

BAŞKAN – Kamplara yerleştirmeyi Göç İdaresi mi yapıyor, AFAD mı yapıyor?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Şu an yönetmelik gereği olarak yerleştirmeyi beraberce... Yani, bize sorulmuş oluyor, arkasından biz AFAD’la bu konuya paylaşıyoruz, uygun görüşümüzü aldıktan sonra AFAD yerleştirme işlemini gerçekleştiriyor.

BAŞKAN – Peki, bu yerleştirmeyi yaparken geldikleri şehir veya etnik kökenlerine göre bir ayırım yapıyor musunuz, yoksa nereye yakınsa oraya mı yerleştiriliyor?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Tabii ki, sayın vekilimizin de belirtmiş olduğu üzere, bu kampların bir kısmında...

BAŞKAN – Türkmenler var, Kürtler var.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – ...belirli bölgelerden gelenlerin barındırıldığı, o anki gelişle alakalı açılan kampların durumu var. Yakın olan yer durumları da dikkate alınarak AFAD ile birlikte bir çalışma yapılıyor. Ama dünyanın hiçbir uygulamasında -onu da arz etmek istiyorum- 2 milyon kişilik, 3 milyon kişilik kamp uygulaması yok.

BAŞKAN – Tabii, mümkün değil.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Bu, fiilî olarak ve fiziki olarak mümkün değil ve bunun çok ciddi komplikasyonları var. Bunun bir optimum büyüklüğü var, o optimum büyüklük aşıldıktan sonra mecburen dışarıda barınmaları o anlamda önemli. Yeni kampların yapılması, mevcutların durumu, diğer konularla alakalı da AFAD yetkililerimiz geldiğinde çok ayrıntılı bir şey yapılabilir. Hizmetler kısmını AFAD ve şu an Başbakanlıkta oluşturulan bir başkanışmanlık var, başmüşavirlik var koordinatörlükle alakalı, onlar, diğer bakanlıkları, kamu kurum ve kuruluşları... Biz de onlardan bir tanesiyiz, çalışma yapıyoruz ama bu işin temelinde ve özünde iltica, uluslararası koruma hukuku merkezde oturuyor. Çünkü, üçüncü ülkeye yerleştirme yapılmasına ilişkin genelinde ve bütün işlemler çekirdeğinde, kayıtlar, uluslararası koruma statüsünü hak edip etmediğiyle alakalı her şeye dayanmış oluyor. O anlamda, bu iş ve işlemleri takip etmeye çalıştığımızı arz etmek istiyorum.

BAŞKAN – Bu mülteciler ve şartlı mültecilerin Türkiye’de hangi hakları var? Mesela, tüm sağlık hizmetlerinden faydalanabiliyorlar mı? Yani, Suriyeliler dışındakiler için soruyorum özellikle. Çalışma hayatına erişebiliyorlar mı? Eğitimle ilgili konulardaki hakları veya yükümlülükleri nelerdir? Bu yasayla bir değişiklik oldu herhâlde.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Yasayla ilk defa haklar ve hizmetler açıkça tek tek sıralandı. O anlamda, eğitim hizmetine sahip olma, sağlık hizmetine sahip olma, az evvel arz ettiğim gibi birtakım hak ve hizmetlere sahip olmak anlamında önemli standartlar getirmiş oldu kanun düzeyinde. Şu ana kadar ilgili kurumlarca, bakanlıklarca sağlanan birtakım meselelerin burada tek tek sayıldığını söyleyebiliriz. Onları da 89’uncu madde çok açık bir şekilde, net bir şekilde düzenliyor. “Eğitim hizmetinden faydalanacakları başvuru sahibi ya da uluslararası koruma statüsü sahibi kişi ve aile üyeleri, ilköğretim ve ortaöğretim hizmetlerinden faydalanır.” “Faydalanabilir” veya “faydalandırılabilir” tarzında bir yaklaşım yok zaten. Bunlar uluslararası standartlardaki haklardır, bu şekilde değerlendirilmiştir. “Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden ihtiyaç sahibi olanların, sosyal yardım ve hizmetlere erişimleri sağlanabilir.” Bu kişilerin sosyal güvenlik primlerini biz ödüyörüz, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bütçesinden ödenmiş oluyor. Başvuru yaptıktan sonra, kayıt işlemleri bittikten sonra, ilk elemeleri, ilk işlemleri bittikten sonra bunlara ilişkin sosyal güvenlik primleri tarafımızdan ödeniyor ve sağlık hizmetlerine erişimle alakalı bir problem yok.

İş piyasasına erişimlerini yani çalışma iznine başvurmayla alakalı da kanunda açıkça bu kişilerle alakalı yani bireysel iltica başvurusunda bulunanlarla alakalı düzenlemeler var, o da şu: “Başvuru sahibi veya şartlı mülteci, uluslararası koruma başvurusu tarihinden altı ay sonra çalışma izni almak için başvurabilir.” diye net bir düzenleme var. Bu anlamda, standartların uluslararası standartlarda olduğunu, Bakanlar Kurulu kararında da Suriyelilerle alakalı altı ay şartına da benzer şekilde -Çalışma

Bakanlığıyla çalıştığımız için- kayıttan altı ay sonra çalışma izniyle alakalı bir taslak üzerinde çalışmıştık. Bakanlar Kurulumuzca Resmî Gazete’de yayımlandıktan sonra, son hâlini gördükten sonra bir...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Neden altı ay, bir özelliği mi var?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Altı ay, çünkü hem bireysel iltica başvurusuyla alakalı... Şöyle söylemek istiyorum: Kanunun altı ay içerisinde bireysel iltica başvurusunda bulunanla alakalı bir karar verme zorunluluğu var. O karar verme zorunluluğu herhangi bir sebeple uzarsa -bizden veya sunulan belgeler, ek mülakatlar vesaire- onun devamının mülteciye sıkıntılı bir etkisi olmasın, haklardan faydalanma anlamında başlasın diye bir şey var. Bir de bu tarz şeylerde hemen, gelir gelmez çalışma izni almasının diğer işlemlerin takibi anlamında birtakım zorlukları olabilir. Uluslararası standartlarda da benzer şekilde.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – O zaman o Uluslararası Koruma Kanunu’na tabi olan kitle hâlinde gelen Suriyelilerin bundan faydalanma hakkı... Sizin bahsettiğiniz bu Uluslararası Koruma Kanunu’yla birlikte, şu anda Suriyeli olarak kitle hâlinde gelenler için de bu altı ay süreyi uygulayacak mıyız?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Sayın Vekilim, zaten yüzde 99’u altı ayı geçirmiş oldu çünkü kayıtların tamamı altı ay öncesinden yapılmış durumdaydı. Bu, çalışma iznine başvurma hakkı. Hepsine otomatik çalışma izni anlamında bir şey yok, çalışma iznine başvurma hakkı. Bunun önemli bir şey olduğunu ifade etmek istiyorum. Bakanlar Kurulu kararımızın da biz taslağını çalışırken gördüğümüz itibarıyla söylüyorum... Bu, başvurma hakkı. Zaten çoğunluğunun kayıtlarını biz altı öncesinden ve daha öncesinden tamamlamış olduğumuz için, o belgeler, kayıt tarihleri ve her şey belirlenmiş durumda olduğu için biz Çalışma Bakanlığıyla bunları tek tek görüşeceğiz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Ben bir şey daha sormak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Göç İdaresiyle sivil toplum kuruluşlarının ilişkisi nasıl düzenleniyor ya da nasıl bir bağınız var? Bir çalışmanız var mı? Onların yaptıkları çalışmaları takip ediyor musunuz?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Sayın Vekilim, Göç İdaresi Genel Müdürlüğüyle sivil toplum kuruluşları arasında kanun yapım sürecinde çok ciddi bir paylaşım süreci oldu. Yaklaşık iki ayda bir, üç ayda bir düzenli toplantılar, istişareler yaparak bir kanun taslağı hazırlama süreci izledik. Ve kanun taslağı yazılırken de “Göç Danışma Kurulu” adı altında bir kurul vardı, Göç Politikaları Kurulu yanı sıra. Vakit darlığından dolayı onu da yazamadık. O Göç Danışma Kurulu da kamu aktörüyle sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerin uluslararası kuruluşlarla beraber aynı masaya oturup konuşabildikleri bir platform oldu. Ona ilişkin süreci de başlattık. Şu an İnternet sayfamızda bu kurulda yer almak isteyen sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlere ilişkin başvuruları çıkarttık. Başvuruları şu an alıyoruz. Bu mekanizmayı da yakın bir zamanda işleteceğiz ama üç ayda bir, dört ayda bir -önemli hazırlık sürecinde de olsa- bu sivil toplum kuruluşlarımızın çalışanlarıyla bu sahada bir araya gelmeye özen gösterdik. Onların fikirlerini almak, onların ne düşündüğünü anlamakla alakalı da bir perspektif içerisindeyiz. Yakın bir zamanda da ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla, mesela 29 Ocakta bir çalıştayımız olacak, tekrar konuyu değerlendireceğiz, ondan bir ay sonra tekrar bir çalıştayımız olacak. Konu belirledik kendileriyle. Geçtiğimiz Aralık ayı içerisinde yapmış olduğumuz bir çalıştayımız olmuştu. Şu ara sıklaştırdık çünkü onlarla konuşmamız gereken, onların fikirlerini almamız gereken, onlarla istişare etmemiz gereken konular var. Onları dinlememiz gereken konuların

yanı sıra, kendimizi iyi ifade etmemiz gereken konular olduğunu da görüyoruz zaman zaman çünkü gerçeklerle bazen algılar birbirinden farklı olabiliyor. Onları da kendilerine ifade etmemiz, kendimizi anlatmamız gereken konular var.

Yakın zamanda birkaç çalıştayın yanı sıra hem bu alanda çalışan STK'ları teşvik etmek, onları dinlemek hem de... Mevcutların yanı sıra, sahada hakikaten Allah rızası için, hakikaten göçmenler için, sadece bu milletin yardımseverliğini, bu milletin ensar-muhacir ilişkisi içerisindeki durumunu ifade etmek için çalışan STK'lar da var. Onları da mutlak surette bizim anlamamız, dinlememiz, en azından bir teşekkür etmemiz gerektiğine inanıyoruz; ona ilişkin bir çabamız var, çalışmamız var. Çok daha büyük ve toplu bir sivil toplum kuruluşu toplantısını da yakın zamanda planlıyoruz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Bir şey daha sorabilir miyim.

Gösterdiğiniz Avrupa ülkelerinin göçmen almak için bir kotalarının olduğunu söylediniz. Bu kotaları neye göre belirliyor Avrupa ülkeleri, bunların size bildirdikleri bir şey var mı “Bizim kota belirleme yöntemimiz şu, şu kadar kişiyi onun için alıyoruz.” diye?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Açıkça -tırnak içerisinde- hazmetme kapasitesi, onlarla ilgili hizmetleri yürütme kapasitesi... Veya iltica alanında, dünyaya, bazıları zorda kalıp kota açıklama durumunda kalan ülkeler bile var, isimlerini zikretmeyeyim ama bir kısmı da ihtiyaç duyduğu insan sayısı anlamında bile değerlendirmeler yapabiliyor ama...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Nitelikli insan sayısı.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – ...bizim ülkemiz açısından, az evvel de arz ettiğim üzere, kota bile belirlense, yerleşimle alakalı bir çabası da olsa kendilerinin değil, bizim hassas gruplar içerisinde olduğunu bildiğimiz, raporladığımız, kurullar vasıtasıyla oluşturulan ve hakikaten bakıma muhtaç yaşlılar var. Hangisi giderse gitsin bir sorun değil zaten çünkü o, 70-80 yaşında, birisinin bakmasına muhtaç. Engelli, kanser hastası, bir tedaviye ihtiyaç duyuyor, burada da tedavi alması gerekiyor, gittiği ülkede de tedavi alması gerekiyor. Bu tarz insanlar, travma mağdurları... Bu anlamda da 81 vilayette özen göstererek bir liste oluşturduğumuz Kızılay, sosyal yardımlaşma vakıfları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ilgili uzmanları, bizim uzmanlarımız... Biz kurumumuzda psikolog da çalıştırıyoruz, sosyolog da çalıştırıyoruz, sosyal çalışmacı da çalıştırıyoruz kendi uzmanlarımızın yanı sıra. Onların da oluşturduğu listeler var. Vali yardımcısının başkanlığında oluşturulan, her ilde bir komisyonumuz var. Oradan gelen, çok objektif kriterlerle oluşturulan listeler zaman zaman denetleniyor. Sivil toplum kuruluşlarının da benzer şekilde birtakım konuya ilişkin saptamaları var, biz onları da dinlemekten memnuniyet duyuyoruz.

Sivil toplum kuruluşlarıyla ilgili, müsaade ederseniz, bir şeyi de ifade etmek istiyorum. Biz, sivil toplum kuruluşlarıyla daha interaktif bir çalışma içerisinde bulunmayı da arzu ediyoruz. Kendi geri gönderme merkezlerimiz, kendi kabul barınma merkezlerimiz, işlediğimiz insan ticareti mağdurları sığınmaevleri... Ki bu insan ticareti mağdurları sığınmaevlerini de sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte işletiyoruz şu an. Aslında kanunda geri gönderme merkezleri, kabul barınma merkezleri açık madde. Bizim ana hedefimiz, nihai hedefimiz, Türkiye Kızılay Derneği... Kanunda böyle diyor, bunlarla protokol yapılarak işletilebileceğine ilişkin bir düzenleme var. Kanunun bu maddesiyle ileride bunlar da değerlendirilebilir ama en azından sivil toplum kuruluşlarıyla da çok daha iletişim içerisinde olmayı arzuladığımızı tekrar ifade etmek istiyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Son bir sorum daha var.

Göç İdaresi ve AFAD'ın dışında özel olarak kurulmuş kamplar var mı? Yani, idaresinin belki “Özel bir STK olarak ben buraya kamp kurdum, Suriyelilere bakacağım veya Irak'tan gelen Türkmenlere bakacağım.” diye kamplar var mı ülkemizde?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – “Kamp” adı altında bu tarz yapılan bir çalışma yok.

BAŞKAN - Belediyelere ait yerler yok mu?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Belediyelerin yapmış olduğu çalışmalarda, kamp veya bu tarz idari, bu tarz hukuki çerçevesi olan bir değerlendirme içerisinde bulunacak yer yok.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Bunların yasal zemini de olmaz galiba.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Yani bunun adına “kamp” deniyorsa... “Geçici barınma merkezi” diyor Geçici Koruma Yönetmeliği zaten. Veya bizim işlettiğimiz geri gönderme merkezleri, sınır dışı edeceklerimizi koyduğumuz geri gönderme merkezleri iltica edenlerle alakalı -çok ayrıntı veremedim, müsaade ederseniz onu da söyleyeyim- kabul barınma merkezleri diyorsak, bunlar bizlerin uhdesinde. Kabul barınma merkezleri bireysel iltica başvurusunda bulunanlarla alakalı çalıştırılan yerler. Biz şu ana kadar... Mesela, Konya’da şu an bir kabul barınma merkezi inşa ediyoruz, tamiratla bir yeri döndürmeye çalışıyoruz, o da şu: İltica talebinde bulunmuş ama 18 yaşının altında olan refakatsiz çocuklar var. 18 yaşını doldurduktan sonra bunlar, çocuk esirgeme yurtlarından -eski adıyla- çıkartılıyorlar mecburen, o yurtlarda barınmaları mümkün değil. Bu tarz, Ankara’da bir şey yapacağız, kabul barınma merkeziyle alakalı bir çabamız var, çalışmamız var. Onları barındıracağımız bir kabul barınma merkezi yapıyoruz. Yani, 18 yaşından sonra diyeceğiz ki: “Senin dışarıda kalacak bir yerin yok. Şu ana kadar bizim yurtlarımızda, sevgi evlerinde, bir yerlerde devletin himayesinde kaldın, tekrar sıkıntı altında kalmanı istemiyoruz. Eğer istiyorsan, seni kabul barınma merkezinde barındırabiliriz.” deme imkânına sahip olmak için bunu yapacağız. Bir tane kabul barınma merkezimiz zaten Yozgat’ta var. Burada hakikaten bireysel iltica başvurusunda bulunan engellilerden veya bakıma muhtaç kişilerden olanlar var. Bunların sayısı da yani hassas gruplar açısından da takip etmemiz gereken... Gerçekten bizim himayemize muhtaç olanlar varsa iltica edenlerle ilgili, bunları da hizmete alacağımızı söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Ben, kabul merkezleri için, özellikle Suriyelilerin kaldığı kamplar açısından belediyelerin çalıştırdığı yani belediyelerin işlettiği yerlerin olduğunu biliyorum. Buraların denetlemesiyle ilgili herhangi bir göreviniz var mı ya da AFAD buralarda herhangi bir faaliyette bulunuyor mu?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Belediyelerin çalıştırdığı yerlerin, buraların resmî statüsü kamp değil. Adı “kamp” olsa... Yani, devletin işlettiği bir kamp olduğunda standartlar kanunda ve yönetmelikte belirli, verilecek hizmetlerin standartları da belirli. Bu anlamda, eğer ihtiyaç sahibi olanlar varsa bunların mutlak surette kamplara yönlendirilmesinde ve kamplarda barındırılmasında veya onlara ilişkin genel mekanizma içerisinde birtakım faaliyetlerin yürütülmesinde fayda gördüğümüzü ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Ali İhsan Bey, buyurun.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Genel Müdüremize de teşekkür ediyoruz. Ben, özellikle, böyle genel bir bilgiye sahip olma şansı buldum bu birinci toplantıda. Benim için açıkçası çok iyi oldu. Bundan sonra diğer ayrıntı bilgileri bu genel bilginin üzerine daha kolay inşa edeceğimi düşünüyorum.

Birkaç sorum olacak ama o sorular eğer güvenlik açısından sorun teşkil ediyorsa cevap vermeyebilirsiniz ama ben sorayım. Güvenlik açısından sorun teşkil etmeyecek sorudan başlayayım. Yeni bir yasa, çok yeni; Genel Müdürlük çok yeni bir Genel Müdürlük, yeni kurumsallaşıyoruz. Daha şimdiden şunu söylememiz mümkün mü: “Bu yasal zemin çok yeterli değil, yeni bir yasa çalışması yapmamız gerekiyor.” diyor musunuz? Yoksa “Yeterli, gayet güzel, şu anda yasal anlamda bir sorunumuz yok.” mudur? Sorunun birisi bu.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Ne derse yapılmış hiç de muhalefet şerhi olmadan değil mi?

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Hayır, yok, yeni bir kurum olduğu için sonradan ortaya çıkan birtakım hususlar olabilir de daha şimdiden...

BAŞKAN - Tabii ama sahada da hızlı gelişmeler var.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Tabii, çok hızlı.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Sayın Vekilim, şöyle arz edeyim müsaade ederseniz, soru soru cevap vereyim izin verirsiniz, belki faydalı olur: Tabii, bu yasa hazırlandığındaki rakamlarla şu an geldiğimiz noktadaki rakamlar farklı. Dünyanın her yerinde göç çok dinamik bir alan, çok hızlı hareket edilmesi gereken bir alan ama temel prensipleri koymak anlamında yasa temel çerçeveyi çizdi, bütüncül yaklaşımı belirlemiş oldu. Karar vericilerin ve politika yapıcıların önüne enstrümanlar da hazır hâlde sunulmuş durumda. “Göç Politikaları Kurulu” dediğimiz Kurul da, İçişleri Bakanlığında oluşturulan, Sayın Bakanımızın Başkanlığında oluşturulan kurul da göç politikası oluşturmayla alakalı birtakım enstrümanları içeriyor. Genel çerçeve içerisinde birtakım detaylarla alakalı eksiklikler, vesaire olabilir, onlara ilişkin birtakım çalışmalar yapılabilir. Geldiğimiz şartlar itibarıyla, yakın bir zamanda, belki 1-2 maddeyle alakalı -bizim şu an Bakanlıkta üzerinde çalıştığımız 2 maddeyle alakalı-birtakım taleplerimiz olacak. İltica alanında değil ama yabancılar alanında çalıştığımız, ihtiyaca binaen çalıştığımız madde var, onları arz edeceğiz. Şu an Bakanlığımıza arz ettik, oradan da Başbakanlığa sevk edilmesini bekliyoruz.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Ama sayı az gördüğüm kadarıyla, birkaç maddeyle sınırlı olabilecek.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Şu an, diyelim ki yirmi sene sonra, otuz sene sonra, ileride, nüfus artış hızıyla alakalı, beyin göçüyle alakalı, birtakım meselelerle alakalı, nitelikli göçmenlerle alakalı, düzenli göçün teşviğiyle alakalı birtakım ihtiyaçlar olsa, Göç Politikaları Kurulu da, karar vericiler de, siyasi irade de bu anlamda enstrümanları kullanarak bunun önünü açabilecek durumda şu an. Teknik bazı ayrıntılarda bazen eleştirilen hususlar olabiliyor -120 gün gibi, ikamette kesinti gibi bazı teknik ayrıntılarda şu an bizim ihtiyaç duyduğumuz gibi- o zaman falanca kavram yoktu ama şu an var diye. Kanun hazırlandığında “yabancı savaşçı” diye bir kavram yoktu, şu an “yabancı savaşçı” diye bir kavram çıktı. Birtakım meseleler gündeme geldiğinde ihtiyaç duyulan veya ileriye dönük çalışmalar yapılacak alanlar olabilir.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Peki.

“10 ilde 25 kamp var.” dediniz, yanlış yazmadıysam “279.564 kişi burada kalıyor.” diye söylediniz. Kamplarda kalanların sayısı totale baktığımızda çok az gibi görünüyor.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Yüzde 11.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Yüzde 15 mi?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – 11.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Evet, çok az. Şimdi, kalan yüzde 89'luk bir oranda insan var, bu insanlar belli ki Türkiye'nin değişik illerine yayılmış gibi gözüküyor. Her ilde var mı? Hiç olmayan il var mı? Tekrar ediyorum, eğer çok ayrıntısıyla, çok somut bilgi aktarımında bir beis varsa vermeyebilirsiniz ama ben sorularıma devam ediyorum. En fazla sayıda hangi ilde var? Nüfusa oranladığımızda en fazla oran hangi ilde bulunuyor?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Sayın vekilimiz şu an buradalar, Kilis sayısı bile çok dikkate değer bir...

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Diğer sorumu da sorayım, siz totaline cevap verin.

Çok hızlı bir şekilde bunlar Türkiye’ye intikal edince parmak izi anlamında filan sorunlar olduğu ve birtakım çelişkiler olduğu; işte, A kişinin parmak izi B kişisine, B kişinin A kişisine şeklinde birtakım kargaşaların da olduğu söyleniyor, bu doğru mu?

Sorularım şimdilik bu kadar.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Tabii, il il sayılar ve oranları anlamında izninizle şöyle ifade edeyim: Bu rakamları konuştuğumuzda basında ertesi gün -haklı olarak- hemen şey çıkıyor. Herkesin bildiği rakamlar aslında ve üzerinde çok bilinen rakamlar. Şanlıurfa, Hatay, İstanbul ve Gaziantep.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Bir dakika...

Sayısal anlamda en çok olan mı?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Doğrudur, sayısal anlam.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Nüfusa oran anlamında mı?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS - Nüfusa oran anlamında değil, sayısal anlamda.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Bir daha söyler misiniz?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS - Şanlıurfa, Hatay, İstanbul ve Gaziantep. Bunlar, sırasıyla, Suriyeli sayısının en fazla olduğu vilayetlerimiz ama nüfusa oranda Kilis vilayetimiz...

BAŞKAN - Nüfusu kadar Suriyeli barındırıyor.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS - Evet, o anlamda...

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Diğer iki ilde...

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS - Efendim?

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Nüfusa oranı...

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS - Tabii, Şanlıurfa’nın sayısı da çok. Şanlıurfa’daki sayı itibarıyla da nüfusa oranla alakalı, onları ben bilahare Komisyonumuzla paylaşabilirim. Memnuniyetle vilayetlerin sayılarını ve oranlarını paylaşabilirim.

Bu, parmak izi konusundaki kargaşaya değinmek istiyorum. Bütün yabancılarla alakalı, kanunda, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün bu anlamda gerek parmak izi almayla alakalı, kişisel verileri toplamayla alakalı bir yetkisi var gerek iltica anlamında başvuruların parmak izlerinin alınmasıyla alakalı bir yetkisi var. Bunların alındığı standart belli, “Uluslararası NIST Standartları” denilen bir standart var. Yani, parmak izini siz emniyete de gittiğinizde veya ilgili birimlere gittiğinizde çevirerek veriyorsunuz. Doğrulaması yapılarak verdiğiniz, 10 parmağınızı verdiğiniz, 10 parmak izinin verildiği bir standart var. Bu anlamda, bir parmak izinin öbür parmak iziyle karışması ihtimali hiç yok.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Yok, yok. Parmak izi alınırken kişinin kimlik bilgileri “Ahmet” diye giriliyor ama meğer o -“Ahmet Tufan” diyelim, atıyorum şimdi- o başka birisi, o geldiğinde aslında bu isimle alınan parmak izinin başka bir parmak izi olduğu anlaşılıyor.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS - İzinizle şöyle arz edeyim, bütün yabancılar için söyleyeyim yani sadece bu konu için değil: Bir mükerrerlik olup olmadığını tespit edebilecek durumdayız. Yani, aynı parmak izine sahip kişinin başka isimlerle kaydolup olmadığını, aynı isimle kaydolan kişinin... Birden fazla Ahmet var ama parmak izi farklı mı, değil mi noktasındaki her şeyi “check” edebilecek ve onu sisteminde ve kaynağını durdurabilecek pozisyondayız. Böyle bir kargaşa yok şu an.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) - Peki.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Sayın Genel Müdürüm, not olarak da size takdim etmek istiyorum. Osmaniye ilinde Cevdetiye beldesi sınırındaki Türkmen kampının taşınmasıyla ilgili bir gündem var mı yok mu? Yani bu, kamp sakinlerini tedirgin etmiş gözüküyor, bana gelen bilgiler öyle. Taşınacaksa neden? Çünkü onlar oradan memnun. İcap ediyorsa da bu tür konular, oradaki psikolojik şartların hazırlanmasına biz de katkıda bulunalım, ondan sonra taşıyalım. Çünkü şimdiden, bu, değişik spekülasyonlara sebebiyet vermiş gözüküyor, önüne geçelim.

İkincisi, kampların olduğu yerlerde genelde halkla ilişkiler konusunda, ticari anlamda ufak tefek alışverişler konusunda sorunlar yaşıyor. Burada da yine, yerel yöneticilerle belki kanaat önderlerinin bir ombudsmanlığına ihtiyaç var. Ufak tefek bakkal, manav ya da kampın ufak ihtiyaçlarını görmek adına kamp sakinlerinden tezgâh kuranlar var. Yerli esnaf bundan rahatsız; belediyeyi ve siyasetçileri göreve davet ediyorlar, “Bunlar burada bunu yapıyorlar.” diye. Diğer tarafı da işte, vicdani sorumluluk, bu fiili durumu, hukuku olmayan durumu görmezden gelmeye dair.

Şimdi, buna benzer sorunlar benim bölgedeki kamplarda var, muhtemelen şehre yakın olan diğer kamplarda da vardır. Bu konuyu ben Komisyon Başkanımıza da rapor olarak vermeyi düşünüyorum daha sonra kapsamlı olarak. Bu vesileyle notlarınızın arasına almanızı, kanaat önderleri ve yerel yöneticilerle arada bir ombudsmanlık hukukunun geliştirilmesiyle hâl çaresine bakılmasını ben istirham edeceğim.

Bir de bu kamplardaki kültür hizmetleri... Özellikle bu Gaziantep Üniversitesi TÖMER’in hizmet alanlarında -benim de öğrencilerim orada görev yapıyor- benim de motive ettiğim gençler güzel işler çıkartıyorlar. Osmaniye Türkmen kampında da yine TÖMER’in misyonunu tamamladığı, kapatılacağı, onun yerine başka türlü işlerin yapılacağına dair bazı vali yardımcısı arkadaşların açıklamaları olmuş. Bundan hem TÖMER’den hizmet alan, aldığı için hak kazanan öğrenciler çok rahatsızlar hem de bu hizmeti veren çocuklar kendi önlerini göremiyorlar. Bu konuların da netleştirilmesi hususunda notlarınıza geçmesi için durumu arz etmek istedim.

Ben de bu organizasyon için Komisyon Başkanımıza, değerli üyelere ve Sayın Genel Müdür ve ekibine teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Efendim, ben de çok teşekkür etmek istiyorum.

Sondan başlayarak notları ilgili yerlerle paylaşacağız, değerlendirmemizi sizinle konuşacağız Sayın Vekilim.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Onlar bilgi notu sadece, cevap verme durumu değil.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Bu kampın taşınacağıyla alakalı konuyla ilgili birimlerle tekraren konuşacağım, bizzat size ben kendim bilgi vereceğim.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Misafir üyemiz Kilis Milletvekili Hilmi Bey’in de sorusu var herhâlde.

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA HİLMİ DÜLGER (Kilis) – Öncelikli olarak Sayın Başkana böyle bir toplantıyı tertip ettiği için, Sayın Genel Müdürümüze ve ekibine de bu güzel sunumları için teşekkür ediyorum.

Gördüğüm kadarıyla bir sel geliyor, benim anladığım o. Öncelikli olarak seli nasıl evimizden uzak tutarız? Kayıt altına almak, bir yerde ikamet ettirmek, ondan sonra göç yolda dizilir, kervan yolda dizilir, ne yapabiliriz, mevzuatımız, her şey ondan sonra geliyor. 1988 yılında Kuzey Irak’tan gelen göçten sonra -işte, tarihsel dökümü verdiniz- ilk yönetmeliğimiz 1994 yılında çıkmış, altı yıllık bir süre yani şimdiye kadar yapılan hataların belki de bileşkesini kucağınızda buldunuz. Şimdi, bütün yapılanlar -az önce dediğim gibi- yerleştirme üzerine. Oysa sadece Kilis ilinde tüm Avrupa Birliğinin

aldığından daha fazla var ve bir ensar-muhacir ilişkisi, evet, devam ediyor. Sayın Başbakanımız, Sayın Cumhurbaşkanımız ve kamuoyu, STK'lar bunu takdir ediyor, marifet iltifata tabidir, biz de bundan mutluluk duyuyoruz; bu davranışımız hem insani hem İslami. Fakat savaş bittiğinde bunların ne kadarının gideceğini öngörüyorsunuz, böyle bir projeksiyonumuz var mı? Ne kadarı kalacak? Bu bir.

İkincisi, yurt içerisinde dolaşımlarının zapturapt altına alınması konusunda nasıl bir öngörünüz var, nasıl bir çalışmanız var? Bildiğim kadarıyla Sayın Bakan imzalı bir genelge var; bu genelgeyi uygulayan yerler var, uygulamayanlar var, bir sıkıntı doğuyor. Eğer biz bu göç politikasını kapsamlı olarak uygulayamazsak otuz sene sonra, kırk sene sonra şu an güneydoğuda uğraştığımız ve etkisi, uzantısı bütün Türkiye'ye yayılan olayların bir benzerini Allah korusun görebilir miyiz? Çünkü bütün suç örgütlerinin, bütün terör örgütlerinin en büyük kaynağı insandır. Siz bu insanları doğru yerleştiremezseniz, doğru çalıştıramazsanız, kontrol altına alamazsanız ve -Türkiye'nin kayıt gibi bir sorunu var- kayıt altına alamazsanız fizik kuralı gereği boşluk doldurulur, başkaları bu boşluğumuzu dolduracaktır. Bu konuda bir çalışmamız, bir öngörümüz var mı?

Diğer bir sorum: Adres kayıt sisteminde ne kadar başarılıyız? Bu adres kayıt sistemi son derece önemli. Elini kolunu sallayarak giden insan bir başka yere gittiğinde, birtakım hizmetlerden yararlandırılamadığı takdirde kendi eliyle kayıt altına alınır. Hepimiz biliriz ki -Sayın Başkan bilir, Sayın Genel Müdür ve ekibi de bilir- yurt dışına gittiğinizde size verirler bir belge, bir hafta içerisinde en yakın emniyete gidip kayıt altına alınmanız gerekmektedir, aksi takdirde kaçak durumuna düşersiniz. Bu adres kayıt sistemini bundan dolayı ciddi ciddi uygulamak zorundayız. Biz ensarlığımızı yapacağız ama kral gemiye bindiğinde kaptanın idaresine girer, muhacir de ensarın koyduğu kurallara uymalıdır. Bu konuda nasıl bir çalışmamız var?

Diğer bir soru: 2014'ün son verilerinde -yanlış hatırlamıyorsam- giren ve çıkan yabancı sayısı arasındaki fark 1 milyonun üzerinde. Bu, ülke nüfusunun 1 milyon artışı demektir, bunların birtakım çalışmalarımızda bize yol göstermesi lazım. Bu konuda nasıl bir çalışmamız var?

Bir de son yapılan Bakanlar Kurulu toplantısı sonrasında açıklandı ve bu konuyla da ilgili çalışmalar var, sizler de belirttiniz, altı ayı geçtikten sonra çalışma izni meselesi ama kayıtlı oldukları illerde. Şimdi, kendi ilim için düşündüğümde 120 bin Suriyeli var, 90 bin vatandaşımız var, oysa 120 bin vatandaşın bugün itibarıyla -dünkü rakam- 81 bini Kilis merkezde, 10 bini bir kampımızda, 23 bini bir kampımızda. Dolayısıyla, Kilis'te bunların istihdamını sağlayacak yer yok. Bu iki taraflı bir sıkıntıyı doğuruyor; izin versek seyrüseferleri dağınık bir hâl alacak, izin vermesek düdüklü tencerenin basıncının artması gibi Kilis'te bir basınç oluşturacak. Bunun için nasıl bir şey öngörüyorsunuz, nasıl bir şey düşünüyorsunuz? Mesela sadece komşu illerde çalışma izninin verilmesi konusunda bir düşünceniz, bir çalışmanız olacak mı?

Teşekkür ediyorum.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

“Her şey bittiğinde ne kadar kişi kalacak, ne kadar kişi gidecek?” konusunda sürekli bir şey yapılıyor aslında. “Her şey bittiğinde, her şey inşallah bir gün Suriye de sulha kavuştuğunda...” Buna ilişkin çok değişik söylentiler var ama bunun üzerinde çok ciddi akademik araştırmalar, çok ciddi analizler yapılması lazım, dünya örneklerine de bakmak lazım. Dünya uygulamalarında birtakım sayılar var, o çerçevede birtakım analizler, risk analizi veya değerlendirme analizleri yapmakta fayda olduğunu düşünüyorum ama illere dönük birtakım politikaların da bu anlamda geliştirilmesinin, şimdiden bu çabaların geliştirilmesinin ben de son derece yararlı olduğunu düşünüyorum. Bu tarz birtakım çalışmalarımız bizim var, akademik çalışmalarımızı yürüttüğümüzü arz etmek istiyorum. Algıyı ölçmeye çalışıyoruz yani nedir, ne değildir, zaman geçtikçe bu işin ne kadarı nasıl algılanacak diye üniversitelerle beraber yaptığımız bir çalışma var.

MUSTAFA HİLMİ DÜLGER (Kilis) – Bundaki amaç gelecekte sosyal patlamaların önünü almak; bir tarafa yığılmaların olması, bir tarafa sosyal patlamalara meydan vermek demektir. Buna düzenli bir dağıtım politikasıyla bir şey yapabilecek miyiz, böyle bir çalışmanız var mı?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATİLLA TOROS – Bahsettiğiniz enstrümanların tamamı zaten mevzuatın içerisinde tek tek sayılıyor. Bu çerçevede de -az evvel sizin de bahsettiğiniz üzere yani bizim ona “mobilitenin azaltılması” dediğimiz, Suriyelilerle alakalı- kayıtlı oldukları vilayetin dışında hizmet alamıyorlar zaten şu an, daha doğrusu ikamet vilayetleri dışında. Diyelim ki Kilis’ten giriş yaptı ama Kayseri’yi ikamet ili olarak değiştirdi, yeni bir geçici koruma kimlik belgesine sahip. Bu vilayetin dışına izinli çıkması gerekiyor, çıksa da acil sağlık hizmetleri dışında bir hizmet alamıyor; bir eğitim hizmeti, bir sağlık hizmeti, vesaire alamıyor. Kendi vilayetinde kalmasıyla alakalı bir şeyi zaten bu sağlamış oluyor. Kaldı ki çalışma izinleriyle alakalı o Bakanlar Kurulu kararının taslağında –asıl kendisi çıktığında da görmüş olacağız- İçişleri Bakanlığının kalışına izin verdiği illerde... “Kayıt vilayeti veya ikamet vilayeti” demiyor da “kalışına izin verdiği vilayetlerde” diyor. Bu kavramı biz özellikle orada, net bir şekilde bu konuyla alakalı taslakta çalışmıştık.

MUSTAFA HİLMİ DÜLGER (Kilis) – O zaman bizim düşündüğümüz sıkıntı doğar, “kendi kayıtlı olduğu yer” dediğinden dolayı.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATİLLA TOROS – Yok. Şu an “İçişleri Bakanlığının kalışına izin verdiği illerde” tabiri kayıt olduğu vilayetten... Birçoğunun zaten kaydolduğu vilayetin dışında ikamet... Yani Antep’te kaydoluyor, Niğde’de şu an oturuyor. İkamet vilayetini değiştirmek durumunda kalacak o zaman zaten ve bir güncelleme olacak, güncellemeyle alakalı.

O soruya da cevap vermiş olayım müsaade ederseniz: Adres kayıt sistemine dâhiller, kayıtları yapılıyor. Bizim, kayıtları güncellemeyle alakalı şu ana kadar, dört, dört buçuk yıldır bir çabamız var, kimliklerin tamamını değiştireceğiz, bir çabamız var ve seri bir şekilde kayıtlar sağlıklı olursa güncelleme yapmanın yararı olacağını, kimlikleri değiştirirken böyle bir faaliyetin yararlı olacağını düşünüyoruz, buna ilişkin bir çabamız var. O anlamda, çalışmaların faydalı olacağını ama sizin de bahsettiğiniz üzere ileriye dönük olarak da sosyal yapıyla alakalı, diğer işlerin tamamını... Her göç aslında kendi içerisinde bir fırsatı barındırır. Bunu bir sıkıntı verecek, ileriye dönük çok sıkıntı... İyi yönetilirse...

MUSTAFA HİLMİ DÜLGER (Kilis) – Krizi fırsata da dönüştürebilirsiniz.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATİLLA TOROS – Tabii. Bu anlamda da hem ülkenin ekonomik anlamda gelişmesinde, diğer anlamda gelişmesinde faydaları olabilir ama sizin de bahsettiğiniz gibi her türlü tedbirin... Zaten şu an üzerinde çalışılan birtakım tedbirler, birtakım çalışmalar var ama gerçekten bölgede bir yangın var ve o yangının her şeyini... Az evvel de söylediğim gibi Irak’ta bir bomba patladığında bir hafta sonra, iki hafta sonra iltica başvurularında bin kişinin arttığını gözlerimizle görüyoruz. Yani falanca ülkede -siz, biz, Sayın Vekilim, izninizle, müsaadenizle bu şekilde ifade etmek istiyorum- eğer istikrarsızlık var diye... Ülke yaşanamayacak durumda, ailesiyle beraber o insanların orada kalması hakikaten sıkıntı diye çıkmaya çalışıyorlar.

Bu 2014 ve 2015 yılları arasındaki fark... Yıl sonu itibarıyla kapattığınızda sayıyı, vize veya vize muafiyetiyle ülkeye gelen turist hemen çıkmadığı için -üç aylık hakkı olanlar var- bir sonraki yıla taşıdığı için o rakam eksikmiş gibi gözükebiliyor bazen, o bir sonraki yılın rakamıyla tamamlanmış oluyor aslında. Bu her yıl zaman zaman yaşadığımız şey oluyor ama çok ciddi bir farklılık yok. Farklılık olan durumlarda biz zaten şeyi algılayacak durumdayız, sistem algılayacak durumda. Mesela Suriyelilere vize konu, hava yoluyla başka ülkelerden gelen Suriyelilere vize konu çünkü görüldü ki -biz arz etmiştik ilgili makamlarımıza, bakanlıklarımıza- havayoluyla gelip giriş yapıp çıkış yapmayan Suriyeli sayısı 1 Ocak-1 Eylül tarihleri arasında ciddi bir sayıydı. O sayıyı ilgili makamlarımıza yazarak çizerek,

arz ederek ifade ettik. Onlardan, buraya gelenlerden Atatürk Havalimanına, Sabiha Gökçen'e indikten sonra yasa dışı göçmen olarak Yunanistan'a geçmeye çalışanların sayısındaki fazlalığı gördüğümüzde ilgili bakanlarımıza bu durumu arz ettik. En son siyasi iradenin vermiş olduğu karar, Hükümetimizin vermiş olduğu karar havayoluyla gelenlere vize konulması. Bu anlamdaki konuyu takip ettiğimizi de arz etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Benim de birkaç sorum daha var Sayın Genel Müdürüm.

Bu geçici koruma kayıtlarında Suriyelilerin hangi bilgilerini kaydediyoruz? Yaş, cinsiyet, oradaki durumları, statüleriyle ilgili kayıtlar alıyor muyuz, yoksa yalnızca isimlerini mi alıyoruz kayıt bilgilerinde?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Tabii, parmak izlerinin yanı sıra, biyometrik verilerin yanı sıra aldığımız veriler tabii ki kişisel birtakım bilgilerini, adı, soyadı, anne adı, baba adı, aile ya da vesaire birtakım bilgileri içeriyor, 52 satırlık çeşitli bilgi istiyoruz aslında.

BAŞKAN – Diplomalarıyla ilgili bilgileri alıyor muyuz?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Öğrenim durumları, meslekleri, engellilik durumları, hassas gruplar olup olmadıklarına ilişkin sağlık durumları dâhil olmak üzere birçok bilgiyi alıyoruz ve ilgili kurumlarımızla paylaşıyoruz. Aşılama ile ilişkin bilgileri mesela, yaş gruplarına ilişkin veya şu ana kadarki durumlarını Sağlık Bakanlığıyla paylaşıyoruz, eğitim durumlarını Millî Eğitim Bakanlığıyla. YÖK Başkanlığımızla konuştuğumuz konular var. Bunlarla alakalı da nitelikli analiz yapabilecek ve ilgili kurumlarımıza... TÜİK'le de çok yakın bir çalışma içerisindeyiz, birtakım verileri onlarla da paylaştık ama bu tarz verilerin tamamının mahremiyetinin kişisel verilerin güvenliği anlamında da çok ciddi olduğunu düşünüyoruz. Bütün yabancılarla alakalı bu hassasiyetimiz var ama ilgili kurumlarımızla ilgileri çerçevesinde, kendi görev alanları çerçevesinde paylaştığımızı ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Üçüncü ülkelerin kabul ederken yalnızca eğitim durumu yüksek olan ve sağlık durumu iyi olanları kabul ettiğiyle ilgili kamuoyunda yoğun bir şekilde bilgi akışı var. Bu doğru mu? Yani Kanada en son 150 kişiyi aldı. Onların seçiminde Türkiye'nin de etkisi var mı, yoksa Kanada yetkilileri gelip kendileri mi seçip gidiyorlar?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Böyle bir şey yok Kanada'yla alakalı yani yerleştirmelerle alakalı, şu anki yerleştirmelerle ilgili.

BAŞKAN – Suriyelilerle ilgili soruyorum ben.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Suriyelilerin yerleştirilmesiyle alakalı -dediğim gibi- tamamen... Zaten böyle bir yerleştirme talebiyle alakalı ülkemize geldiklerinde bize yönlendirildiklerinde ilk yaptığımız toplantıda kendilerine bunu ifade ediyoruz. Kendilerinin doğrudan sahada tek tek isim belirleyerek çalışma yapmalarının uygun olmayacağını, çıkış izni vermayla alakalı yetkinin İçişleri Bakanlığında olduğunu -bunu İçişleri Bakanlığı adına Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kullanıyor- bu tarz bir seçimin yapılması hâlinde çıkış izni verilmeyeceğini baştan deklare ediyoruz.

BAŞKAN – İki ülke beraber karar veriyor.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Tabii ki ve eğer bir yerleştirme yapılacaksa da -az evvel bahsetmiş olduğum gibi- hassas gruplar içerisinde olanların, sıkıntı içerisinde olanların isimlerini bildiriyoruz. Zaten hepsinin raporu var hastalık durumuna ilişkin, hassas gruplar içerisinde bakıma muhtaçsa ona ilişkin hastane raporu, psikolojik bir şeyi varsa yine hastaneden rapor, okuldan rapor, nereden rapor gerekiyorsa onların bütün belgeleri, bilgileri bizde var. O havuzun içerisinde kim giderse zaten sorun yok.

BAŞKAN – Avrupa 1 milyondan fazla Suriyelinin kendisine yasa dışı yöntemlerle geçtiğini iddia ediyor. Bu geri kabul anlaşması imzalandıktan sonra bunların hepsini kabul edecek miyiz?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Sayın Dışişleri Bakanımızın açıklaması var, bütün çalışmalarımızı biz bu şekilde yürütüyoruz, “Oraya geçen Suriyeliler geri kabul anlaşması kapsamında değil.” diye açıklama yaptı Sayın Dışişleri Bakanımız. Bu anlamda, bu kapsam içerisinde değil Suriyeliler. Suriyelilerin dışındaki diğer düzensiz göçmenlerin eğer bizim üzerimizden geçtiği ispatlanırsa ona ilişkin bir mekanizma var geri kabul anlaşmasında, o değerlendirilecek Sayın Başkanım.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Bu 600 bin mültecinin geri alınma meselesi nedir?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Sayın Dışişleri Bakanımızın bir açıklaması var, bizim de birtakım yazdığımız yazılar var, burada Suriyeliler geri kabul anlaşmasının kapsamında değil.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Ya, 3 milyar euro karşılığında geri alınması gereken mültecilerle ilgili geçen ay çok yoğun bir gündem vardı.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Kasım ve aralık ayı içerisinde, Dışişleri Bakanımız o tarihler içerisinde zaten açıklama yapmıştı, Suriyeliler bu kapsamda değil Sayın Vekilim.

BAŞKAN - Yani en son imzaladığımız vize serbestisi, geri kabul anlaşması çerçevesinde Avrupa’da bulunan Suriyelileri geri kabul etmeyeceğiz. Onlar yalnızca onun dışındaki yasa dışı göçmenleri kapsıyor, onlar alınacak. Bu 3 milyar euro da -tabii, neticede en büyük külfeti Türkiye çekiyor- külfet paylaşımı içerisinde bir katkı olarak Türkiye’ye sunuldu. Bu para Türkiye’ye sunulmadı aslında. İnsanlık meselesi bu Suriye meselesi; Türkiye de onlara hizmetlerinde bunları kullanacak, zaten fazlasıyla kullandı şu ana kadar.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Ama Suriyeliler hariç tutulduğu hâlde bu katkıyı neye göre veriyorlar? Onunla ilgisiz bir bağlamda mı veriyorlar acaba? Bir bilginiz var mı?

BAŞKAN - Yok, Türkiye’de çok fazla Suriyeli var şu anda, 2,5 milyonun üzerinde.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Hayır, hayır, o anlaşmayı sanki 3 milyar euroyla 600 bin mülteciyi yan yana tutan bir haber vardı, kamuoyu vardı, o açıdan söyledim.

BAŞKAN - Yok, bunun ilgisi yok. Neticede, yalnızca daha çok Suriyelinin Avrupa’ya geçişini engellemek istiyorlar, açık konuşmak gerekirse. Onunla ilgili de diyorlar ki: “Biz sizinle külfeti paylaşalım, siz bunlara daha çok kamp açın, bir miktarını daha Türkiye’de tutun.” Bu çerçevede bunu veriyorlar ama tabii, bu, uluslararası anlaşmalar, onların da imza koyduğu anlaşmalar çerçevesinde. Dedğimiz gibi baştan itibaren bu bir insanlık meselesi; tüm dünyanın, özellikle Avrupa’nın bu konuda külfeti paylaşması gerektiğini düşünüyoruz. Biz, kendi aramızdaki değerlendirmelerde, Avrupa külfeti yeteri kadar paylaşmıyor ama Arap ülkeleri hiç paylaşmıyor, bunu da ifade ediyoruz, kayıtlara geçsin.

Benim birkaç sorum daha var, bu biraz daha şey bir soru ama. Bu Suriye’yi geçici korumanın statüsünün sonu ne olacak, nereye gidecek? Yani bununla ilgili bir stratejimiz var mı? Yoksa politik bir karar mı verilecek daha sonra? Yoksa teknik olarak dünyada ne oluyor, geçici koruma statüsüyle bulunan kişiler daha sonra hangi statüye geçiyorlar, hep öyle mi kalıyorlar?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Geçici korumanın kendisi –bahsettiğim gibi- bir statü aslında. Adının geçiciliği de geçici bir süre bireysel iltica statüsü, mülteci statüsü belirleme işlemlerini askıya almanızdan da kaynaklanıyor, teknik bir hadise. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin İcra Komitesi kararlarında da bu şekilde ifade ediliyor. Avrupa Birliğinin bir geçici koruma direktifi var. Geçici korumaya ilişkin süreler belirlenmiş durumda burada ama bu direktif hiçbir zaman uygulanmamış. Geçtiğimiz sene yaz aylarında bu kadar büyük kriz olmasına

rağmen Avrupa Birliği bu mekanizmayı çalıştıramadı. 28 üye ülke arasında bu rakamların dağıtılması gerektiğine ilişkin bu direktif uygulanmış olsaydı, bu tüzük uygulanmış olsaydı bu mekanizmaları içeriyordu. 28 üye ülkeyle hem bu mekanizmaları işletmek hem de birbirleriyle yardımlaşmak adına -“relocation” yeniden yerini değiştirme, yerleştirme “resettlement” dışında- birtakım kavramlar üzerinde de çalışıldığını görmek mümkün ama bizim mevzuatımızda –uygun görürseniz- dünyada geçici koruma mevzuatı uygulamada olan ülke olarak bizim mevzuatımız var ve çok kapsamlı bir mevzuatımız var, bu mevzuat da uygulamada şu an. Süre belirlenmemiş durumda geçici koruma rehberinde. Bakanlar Kurulu kararıyla geçici koruma ilan ediliyor ve Bakanlar Kurulu kararıyla hem geçici koruma sonlandırılabilir, askıya alınabilir, durdurulabilir, tamamen bütün yetki Bakanlar Kurulunda. Bu anlamda, krizin bittiği andan itibaren, Suriye’de işler normale döndüğü andan itibaren veya başka bir dönemde siyasi iradenin takdirine bağlı olarak geçici korumaya ilişkin birtakım kararlar verilebilir. Bu sonlandığında ne yapılacağı da yine yönetmelikte açık açık sayılmış durumda. Topluca değerlendirme yapılabilir, bireysel değerlendirme yapılabilir. Onlara ilişkin olarak da bütün mekanizmalar Hükümetimizin, siyasi iradenin takdirlerine maruzdur.

BAŞKAN - Türk vatandaşlığına geçişle ilgili Yabancılar Kanunu’nda herhangi bir hüküm var mı, bunların Türk vatandaşlığına geçirileceği gibi? Kamuoyunda paylaşılıyor.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Kanunda açık hüküm var Sayın Başkanım, yönetmelikte de açık hüküm var: Bu tür belgelerin Türk vatandaşlığına başvurma hakkı vermediğine ilişkin bir açık düzenleme var. Kalış hakkı sağlıyor, ikamet yerine geçmiyor, vatandaşlığa başvurma hakkı sağlamıyor, net hüküm var.

BAŞKAN - Benim son sorum olacak. Yani tabii, uyum bu kanunda yeni bir konu. Suriyelilerle ilgili uyum stratejinizin içinde, planlamanızın içinde uyum planlamanız olacak mı? Uyum planlaması yapacak mısınız veya o faaliyetler AFAD’ın kontrolünde mi devam edecek?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Şimdi, uyumla alakalı çalışmaları yürütüyoruz. Kaldı ki bu uyum faaliyetleri kapsamı içerisinde olmak üzere Başbakanlıkla, AFAD’la, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla, bütün bakanlıklarla, sivil toplum kuruluşlarıyla ekiplerimiz, bütün arkadaşlarımız, Uyum ve İletişim Dairesi Başkanlığı, Uluslararası Koruma Dairesi Başkanlığı, sahada bu işe emek veren sivil toplum kuruluşlarının işlettiği, uluslararası kuruluşların işlettiği birtakım toplum merkezleri vesaire var, uyum faaliyetleri yürütüyorlar. Bunların tamamını, kamu kurum ve kuruluşlarının yaptıkları faaliyetlerin tamamını incelediler. Bir model üzerinde çalışıyoruz şu an, toplum merkezleri modeli üzerinde çalışıyoruz. Avrupa Birliğinden sağladığımız birtakım projeler var, bunlardan kendi kuracağımız toplum merkezleri olacak ve toplum merkezlerinin tamamına bir standart getirmeyi hedefliyoruz. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla -A, B, C, D tipi olabilir, tiplerine göre- hangi tür hizmetlerin nasıl verileceği ve bunların nasıl denetleneceği, nasıl gözetileceğine dair birtakım şeyler var. Biz o çalışmaların içerisindeyiz.

BAŞKAN - Toplum merkezlerinde de Suriyelilerin uyumuyla ilgili faaliyetler yapılacak.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Doğrudur ama bunların tamamını diğer bakanlıklar, diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla beraber değerlendiriyoruz ama modeli, koordinasyonunu bu anlamda Göç İdaresi Genel Müdürlüğü sağlıyor.

BAŞKAN – Evet, sayın vekillerim, başka sorumuz yoksa...

MUSTAFA HİLMİ DÜLGER (Kilis) – Teşekkür ederiz.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Biz çok teşekkür ediyoruz bu fırsatı verdiğiniz için.

BAŞKAN – Yaklaşık olarak üç saat oldu ama bundan sonra büyük ihtimalle sizi tekrar davet edeceğiz gibi gözüküyor. Konular çıktıkça, sahada da incelemeler yaptıkça mutlaka bilginize başvuracağımız noktalar ortaya çıkacaktır. Sayın Genel Müdürüm, sayın vekillerimiz sunumu talep ediyorlar, bilginiz olsun.

Teşekkür ederiz

Kapanma Saati: 12.57

